THE DIGEST

Vol 2 No 2

STOP THE HATE

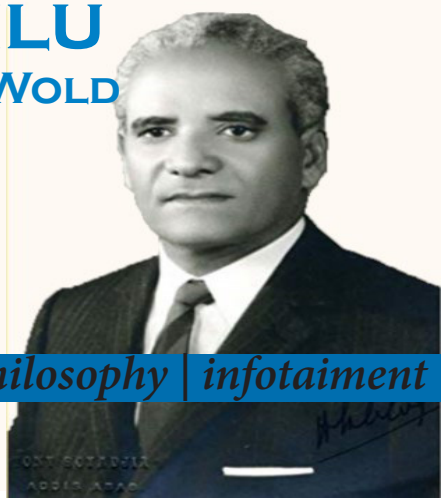
#ኧረ በህግ!!!

ሀገርኛ ፍትህ

AKLILU HABTE-WOLD

THE DIGEST
JOURNAL AND MAGAZINE

PREAPARED BY MEKELLE UNIVERSITY LAW STUDENTS

Cordination and Editorial Committe

- Biruk tesfaye
- Biruk Eshete
- Kaleab yirgalm
- Sarah daniel
- Yared Berhane

Columnists

- MR Hassen M (ASS. PRO)
- MR Mihretab G
- Anthene Zerhiun
- Mekdes Sebisibe
- Sarah Daniel
- Kaleab Yirgalem
- Biruk Eshete
- Biruk Tesfaye

#ETHIOPIAN CURRENT LEGAL AFFAIRS 1

#HASSENS PERSONAL INSIGHT 25

#ሀገርኛ ፍትህ 7

#FROM BOOKS 6

#ኧረ በህግ 19

INFOTAIMENT 30

#ELITE TO KNOW 11

#THE TALK 21

#WORLD IN A COURT ROOM 5

SCHOOL NEWS 17

LIFE OF WILLIAM BLAKE 13

የህግ ባለሙያው የፍቅር ደብዳቤ 9

The Digest journal and magazine

Vision

- Arena to deliver law related articles and any other articles on events within our reach
- Establishing the stand for participation of all interested so as to broaden experiences and knowledge
- Build a reputable magazine and journal whose watchword is professionalism and freshness

Mission

- Cornerstone for dissemination of information
- Expanding knowledge beyond the community where it is established
- Inspiring readers in making positive impact from what they receive

Copyright ©

- Thr digest journal and magazine shall have copyright over the contributions published in the journal. However, authors may republish their works with the written permission of the school. Details shall be regulated by the applicable laws of the country

Message From The Office

First and foremost we would like to express our deepest gratitude for those who made this possible.

Especially our law school for giving us this chance to work on this journal. in the process of making our fourth publication (volume 2 No 2) we have faced lots of ups and downs but still we have learned a lot of new things and it's also our aspiration that you our readers will know and enjoy what we have served for you.

In addition we also wish to thank our law school lecturers M/r Mihreteab G, assistant professor Hassen Mohammed , M/r Biniyam Mekonen , and our law school Head M/r Kahsay Gidey . and also The President of MULSSA Haben Taeme. There comment, encouragement and articles was the back bone for our work. It wouldn't be possible without them.

Dear readers we hope you will enjoy this journal and will grasp something from it. And don't hesitate to give us any feedback or comment.

Happy reading time!!!

Managing Editor

:-Biruk Tesfaye

✉ *biruktesfaye181@gmail.com*

☎ *0916053781*

Deputy In Chief

:-Biruk Eshete

✉ *Birukeshete700@gmail.com*

☎ *0931566053*

@brakbandit

Editores

:-Kaleab Yirgalem

✉ *kaleabYirgalem12@gmail.com*

☎ *0953430601*

:-Sarah Daniel

✉ *Sarahdaniel395@gmail.com*

☎ *0960149640*

@sikonic

Graphics Designer

:-Yared Birhane

☎ *0913077399*

@Yaredb19

#Ethiopian current legal affaairs

By Mihreteab G

Criminalizing Hate Speech in Ethiopia

The Need and the Timing

Hate speech is a speech which intentionally pictures as evil, humiliates, intimidates, instigates discrimination or violence on an individual, a group or a community based on their ethnicity, religion, color, sex, disability status, citizenship, language, appearance' reads the Ethiopian draft law on preventing hate speech and fake news (translation mine). A speech, according to the draft, includes oral utterances, writings, signs, art or other similar means of communicating a message. There are strong arguments for and against legislation prohibiting hate speech. Advocates argue that prohibiting hate speech is 'necessary for democratic discourse as recognition of members of community as humans and citizens is an essential part of democracy, without which discourse would not be possible'. One of the objectives indicated in the Ethiopian draft, for example, is promotion of equality, respect and democratic system. The straight forward argument against prohibiting hate speech is its limiting effect on freedom of expression. Some say 'in order to be able to think, you have to risk being offensive'; for them, to restrict speech results in people taking less risk of expressing opinions, which in effect minimizes the proliferation of ideas. 'You cannot say anything about anything important without offending; it is instantly offensive to speak of important, especially contentious issues', they state. So, if discussion on controversial issues risks liability, how are ideas that transform a society to emerge? 'No idea has been championed without offending some members of the community'. There is a wide support to non-content based limitations on speech which is oriented to clear and present danger of physical harm or violence. This is taken as 'an affirmative responsibility for protection the atmosphere of

mutual respect against certain forms of vicious attack'. For instance, persistent and intentional attack manifested in continuous publication would be prohibited. Moreover, Art 20(2) of the ICCPR states: 'any advocacy of national, racial or religious hatred that constitutes incitement to discrimination, hostility or violence shall be prohibited by law'. It is in terms of balancing these interests that countries have differed in legislating hate speech. While the US has been resisting voices to prohibit hate speech, prohibition is common in Europe. Even some speech regarding denial of a historical event, in particular the Holocaust, has been criminalized.

When prohibition is found appropriate, there is still the question whether criminalization is the best move. An authoritarian government may opt for extremes like blocking social media sites, or even the internet, serious restriction on press freedom and other limitations which would not hold ground in a democratic society.

Another solution can come from tort by, for example, considering hate speech to be group defamation that, if group members sue, would result in civil liability.

Working with media outlets, checking their policies on hate speech (and forcing them to enact when they have none), addressing hate speech in institutions/organizations, e.g., in workplaces, universities, debate forums, etc, improvement of the education system and curriculum, regulatory measures (suspension or closure of media organizations or political parties in extreme cases), etc are some suggestions to consider. Many suggest that the best way to counter hate speech, and fake news, is to make it less relevant through producing more reliable information.

Criminalization of hate speech raises a lot of different difficulties. To start with, there is the definition problem. Many questions can be asked regarding the criminal elements of this crime: is it about the content of the speech or the intention? Is it the message or the way of expression? Is it about the intention or the result/reaction? If it is about the reaction, how many people shall be offended by the speech? Shall we prove if the reaction was reasonable or not? How do we prove membership or harm, as harm is the principal notion of criminal law?

The technical difficulties in its application add to this problem. The Federal Supreme Court Cassation Division has decided that intention is mainly inferred from the act. As intention can be inferred from the act, in this case the speech, it goes to equating of act (and consequence) with intention. So, even if you start with good intentions, i.e., contributing opinion to a discourse, you might end up criminal if analysis of the content of the speech and the consequence is established. The increasing move to replace intention with consequence in criminal law has been problematic. It might go to the extent of punishing 'micro aggression' – which is becoming common in sexual harassment cases – where punishment is inflicted just because a recipient feels uncomfortable with an act despite no evil intention on the part of the doer. What is the consequence then? The advice that a person receives will be 'it is best not to argue, write or say anything that relates to a protected group'. In the Ethiopian case, that group ranges from identity of sex to appearance.

Focusing on the Ethiopian case, one question that comes to mind is what a law that criminalizes hate speech adds to the already existing criminal law. If hate speech is so dangerous that it results or attempts to result in harm to the constitutional order; or destabilization of public order or national security; or terrorism; or genocide or war crimes; incites the commission of any criminal act, that is already criminal. In addition, Article 486 of the Criminal Code states: '(b) by whatever accusation or any other means foments dissension, arouses hatred, or stirs up acts of violence or political, racial or religious disturbances is punishable……'

Someone may say, 'what can be achieved with enactment of the law can be achieved by the existing criminal law'. Another may react to this by arguing that criminalizing hate speech will be important as a symbol, i.e., to show that the government is committed to protect the identities from a speech directed against them, and in terms of creating awareness, i.e., telling people to be cautious of the language they use.

When putting restrictions though, it must be put in mind to follow the standards of limitation: specific law, legitimacy, necessity, proportionality and safeguards against abuse. In addition, the efficiency and effectiveness of the law must be evaluated to make or maintain a certain law. So, even if criminalization was reasoned out, is it desirable?

To set priorities right, two things should logically come prior to this legislation. First, on substantive level, if hate towards identities have become a problem – and apparently this is true with all the killings and displacements that have been happening

based on identities – and the criminal law's punishment on these violence is not enough, the government can add to the category of the crimes a specific group of crimes, i.e., 'hate crimes', which makes ordinary crimes deserve more severe punishment. Hate speech can also be included in the legislation of hate crimes through the concept of instigation. Moreover, the law enforcement may try to apply the existing laws to serve its aim and then see if there is need for new ones.

When a government is apparently unable, some accuse it of unwillingness, to protect citizens from displacement and killings, its ability to prevent hate speech in a way that ensures the legitimate aim is questionable. So, it is, for now, better protect actual harm. Meanwhile, we can debate on the necessity of criminalizing hate speech.

Second, at institutional level, policing and prosecuting hate speech is a difficult endeavor. With social media and the internet, policing is rendered complex. And with complexity and absence of capacity, the possibility for abuse is increased.

We have to learn from what the anti-terrorism legislation has done. There have been general expressions in the law that led to abuses in application, thereby necessitating its ongoing revision, and the same can be said of this legislation in draft stage. It is understood that governments have the risk of getting it wrong, intentionally or not, and in Ethiopia, the stories of abuse of legislation are common. The actual risk is that some will do self-deterrence from writing or speaking their mind and some will be detained for doing so, both of which are unnecessary courses.

There must be a political commitment for an independent prosecutorial department. The office must be one that is able to investigate and prosecute government officials and its media when there is need. Some blame the government and its media of hate speech that incite people to violence.

When there is absence of clarity in the laws, as is very common with the Ethiopian criminal law, the judiciary gives life to these terms and limits their possibility of abuse. However, if the courts cannot apply the current law to serve the objectives of the new law, what is the guarantee that they will apply the new one in an independent manner. Independence and competence of the judiciary shall then be taken as important area of priority.

The legislation might ease the legal restrictions on law enforcement of arresting and detaining individuals; that, however, will directly go against the ideals of the reform people hoped for. With this and other ramifications, criminalization may cause more problems than it tries to solve. Hence, even if a legislation criminalizing hate speech may not be wrong in principle, its timing is.

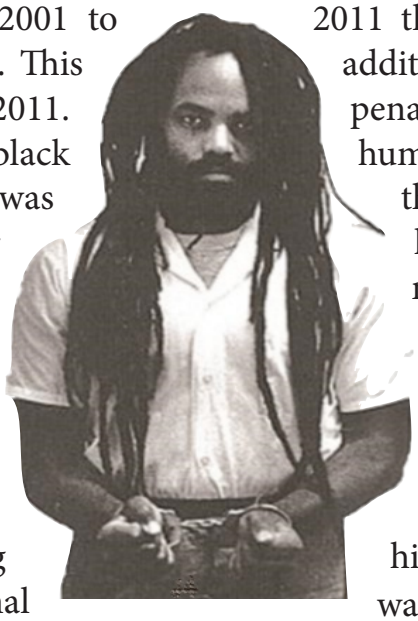
#WORLD IN A COURT ROOM

SURIVIVOR OF TWO DEATH ROWS

from the previous unpublished edition *By mekdes Sebisibe*

Introducing our readers about the world's best known death row inmate Mumia Abu-Jamal, a case which created controversies all over the world in the case we can see an open discrimination of black and white, the effect of racism which led to loss of ***"one's life……"***

Mumia Abu-Jamal (born Wesley cook; April 24,1954) is a convicted murderer who was sentenced to death in 1982 for the 1981 murder of Philadelphia police officer Daniel Faulkner. After numerous appeals, his sentence was commuted in 2001 to life imprisonment without parole. This was affirmed through appeals in 2011. Abu-Jamal became involved in black nationalism in his youth and was a member of the black panther party until October 1970. He left the party and became a radio journalist, eventually becoming president of the Philadelphia association of black journalist.

On December 9, 1981 Faulkner was fatally shot while conducting a routine traffic stop of Abu-Jamal brother William cook. Abu-Jamal was found at the scene with a bullet wound from Faulkner's gun and his own discharged revolver a short distance away. He was arrested and charged with Faulkner's murder. Prosecution witnesses identified Abu-Jamal as the shooter and two persons testified that he had confessed to shooting Faulkner. A jury convicted Abu-Jamal on all counts and sentenced him to death. He spent the next 3 years on death row. He appealed his conviction and sentence; his conviction was upheld but his death sentence was vacated.

He was resentenced to life in prison without parole. District attorney Seth Williams said in 2011 that the state wound not file any additional appeals seeking the death penalty. Activists, celebrities, and human rights groups have criticized the quality of Abu-Jamal trial, some have professed his innocence, and many opposed his death sentence. The Faulkner family, public authorities, police organizations, and conservative groups have maintained that Abu-Jamal trial was fair, his guilt undeniable, and his death sentence appropriate. He was described in 2001 as **"perhaps the world's best known death row inmate"** by the new York times during his imprisonment Abu-Jamal has published books and commentaries on social and political issues, including live from death row (1995)

"I spent my days preparing for life, not preparing for death" Mumia Abu-Jamal"

Source; from web

#FROM BOOKS

How keen is your observation?

Which light is on top of the traffic light? Is it Red or the Green? Your first thought, probably is that this an easy question to answer. However, put yourself in this position - you are on one of the current quiz shows that pays a lot of money for correct answers. You must answer this question correctly to win the prize. Now then, which light is on top, the red or the green?

If you have been able to picture yourself in the above position, you are probably hesitating now, because you're not really sure which light is on the top, are you? If you are sure, then you're one of the minority who has observed what most people only see. There is a world of difference between seeing and observing; proven , of course, by the fact that most of the people to whom I put the above question, either give the wrong answer or are not sure. This, even though they see the traffic lights countless times every day! By the way, red is always on top of the traffic light, Green is always on the bottom. If there is third color, it is usually yellow, for caution, and that one is always in the center.

The other, and more important thing, is association. We cannot possibly remember anything that we do not observe. After something is observed, either by sight or hearing, it must, in order to be remembered, be associated in our minds with, or to, something we already know or remember.

I am sure that many times you have seen or heard some-thing which made you snap your fingers, and say, "oh, that reminds me ...." you were made to remember something by the thing you saw or heard, which usually had no obvious connection to the thing you remember. However, in your mind, the two things were associated in some way. This was a subconscious association.

Can you draw anything that resembles the map of England, from memory? How about China, Japan or Czechoslovakia? You probably can't draw any of these. If I had mentioned Italy, ninety percent of you would have immediately seen a picture of a boot in your mind's eye. Is that right? If you did, and if you draw a boot, you will have the approximate outline of the map of Italy.

I feel assured that there is no such thing as ultimate forgetting; traces once impressed upon the memory are indestructible. - Thomas de Quinecy

An accurate and retentive memory is the basis for all business success. In the last analysis, all our knowledge is based on our memories. Plato said it this way, "All knowledge is but remembrance"; while Cicero said of memory, it is "the treasury and guardian of all things". One strong example should suffice for the time being - you couldn't read this article right now, if you didn't remember the sound of the twenty- six letters of the alphabet!

HARRY LORAYNE THE MAN WHO HAS THE MOST PHENAMENONAL MEMORY IN THE WORLD

READ HIS BOOK "How to develop a SUPER POWER MEMORY" IF YOU ARE INTERESTED TO DEVELOP AND KNOW ABOUT YOUR MEMEORY.

BY Biruk Eshete

#ሀገርኛ ፍትህ

By kaleab Yirgalem

ስሚ ተደጋግሞ ይነሳል። እንደነ ሉሲ እንደነ አርዲን ያስገኙች ድርቅ የሰው ዘር መገኛ መዲና ናትም ይሏታል። ከጥልቁ ስምጥ ሸለቆ ውስጥም ትገኛለች። አዋሽን የሚያኸል የወንዞች አውራ በደቡባዊ ክፍሎቿዋ ታፈሳለች። ታላቁ የአዋሽ ብሄራዊ ፓርክ የአራዊቶቿ መፈንጫዎች ናቸው። የሲኦል በር የሚባለውም ኤርታሌ የቀለጠውን አለት ሲያፍለከልክ ላየው አጂይብ የሚያሰኝ ነው። ምንም ያህል የበረሃው ንዳድ ከባድ ቢሆንም እንደ ዳሎል ላይነቱን በድንቅ ሰዓሊ ብሩሽ የተሳለ የሚመስለውን የተፈጥሮ ጠጋ ችሯታል። እንደ ሀር ፈትል የነጣው /የባዘተው/ የአፍዴራ ግግር የጨው ሜዳ ስናይ ለዘመናት የጥፍጥፍና ምንጭ መሆኑን ይመሰክራል። እናውራ ብንል ሰዓት አይደለም አመታት አይበቁም እንዲሁ በመጨረፍታ ካልሆኑ በቀር።

በአስራ ሦስተኛው ሞዕተ ዓመት በአረቡ ጂኦግራፊስት ምሁር በሆነው ኢብን ሰይድ በተፃፈው መፅሀፍ የአፋር ስም “ደነከል” በሚል ስያሜ በታሪክ ሰነድ ለመጀመሪያ ጊዜ የታወቀ ሲሆን የአፋር ማህበረሰቦች በታሪክ ከታወቁበት ጊዜ ጀምሮ የመኖሪያ መደበኛ ሥፍራ በጠረፍ / ከባቤል ማንደብ/ ጅቡቲ” ጀምሮ እስከ መካከለኛው አዋሽ ሸለቆ ድረስ ያለው ቆላማ መሬት ሲሆን አገሩም የጥንታዊ ይፋት ኣዳል የአከባቢው መንግስት ግዛት እንደነበር በዚሁ ጥናት ይገለፃል። በተጨማሪም በዶ/ር ላጳሶ ዴሌቦ የኢትዮጵያ ረጅም የህዝብና የመንግሥት ታሪክ በሚለው መፀሀፋቸው ላይ ሰፍሮ እናገኝዋለን። ተያይዞም በመካከለኛው አዋሽ የተነሳው የአፋር የጎሳ “ሱልጣኔት” ራሱን “አውሳ” ለሚል በጥንታዊ የአዳል ስያሜ እስከ አብዬቱ ማለትም እስከ ሱልጣን አልሚራ ውድቀት ድረስ ይጠራ እንደነበር በዚሁ መፅሀፍ ላይ ይነበባል።

የአፋር ማህበረሰብ በምስራቅ አፍሪካ በሶስት አከባቢዎች በዋናነት ይኖራል። በኢትዮጵያ ፣በኤርትራ ፣በጅቡቲ፣ በሶስቱ ቦታዎች ላይ የሚኖሩ የአፋር ህዝቦች አፋርኛን የአፍ መፍቻ ቋንቋቸው አድርገው ይጠቀሙታል። አፉሮች በአብዛኛው ሙስሊሞች እና አርብቶ አደሮች ናቸው። የአፋር ህዝብ በሁለት ትልልቅ መደቦች ይከፈላል። እነሱም “አሳይመራ “ (ቀይ አፋሮች) እና “አዱመራ”(ነጭ አፋሮች) በመባል። “አሳይመራ” የሚባሉት የባላባት ዘር ሀረግ ያላቸው ሲሆኑ “አዱመራ” የሚባሉት ደግሞ በተለምዶ ጭሰኛ ተብለው የሚመደቡት ናቸው።በሁለት ነገዶች ስር በርካታ ጎሳዎች ይገኛሉ። እነሱም ጎሳዎች “ደርደር” የተባለ መሪ ይመራል። ከአፋር ጎሳዎች መካከል ዳሂሚላ፣አራብቶሚላ፣ቦዶይታሜላ የሚባሉት ዋና ዋናዎች ሲሆኑ በውስጣቸውም ብዙ ጎሳዎችን አቅፈዋል እነሱም ሴካሜላ፣

ኤቦላሜላ፣ ሀይሳማይቶሜላ፣ አይዳማኒሜላ፣ ይጠቀሳል።

አፍሮች ባህላዊ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አላቸው። እሱም "መዳ" ይባላል። መዳ ከትውልድ ወደ ትውልድ በአፍ ሲተላለፍ የቆየ ሲሆን። በመዳ ህግ መሠረት ወንጀል የፈፀመ ሰው ብቻውን አይጠይቅም አብሮ ጎሳውም ተጠያቂ ይሆናል። በዚህ ህግ መሠረት ወንጀሎች በአራት ይከፈላሉ። እነሱም (ኢዶ) የነፍስ ማጥፋት ወንጀል፣ (አይሚሲያ) አካል ማጉደል ወንጀል፣ (ራዶ) ስርቆት ወይም ንብረት የማውደም ወንጀል፣ ዳፋ የስም የማጥፋት ወንጀል ናቸው። የወንጀል ነክ ጉዳዮች የሚዳኙት "ሙሮ" የሚባለው ባህላዊ ሸንጎ ነው። አንድ "ኢዶ" (የነፍስ ማጥፋት ወንጀል) እንደተፈፀመ። የጎጂው ጎሳ "ሙሮሶ" ብለው አስራ ሁለት ግመል ለሟች ጎሳዎች ለሙሮ (በሽማግሌዎች) በኩል ለተጎጂው ጎሳ ይልካሉ። ነገር ግን ባህል ስለሆነ ሳያርዷቸው መልሶ "ለሙሮ" ይሰጧቸዋል። ምክንያቱም አስራ ሁለት ግመሎች ለሽማግሌዎች እንደ ማሸማገያ እንዲሆን ነው። "Court fee" እንደ ማለት ነው። ከዛማ እነዚህ "ሙሮች" ለሁለቱም ጎሳዎች ቅርብ የሆነ አንድ ዛፍ ተመርጦ የሁለቱም ጎሳዎች መሪዎች እና አባላት እንዲሁም ከሌላ ጎሳ የሚመጡ "ኣብሱማዎች" ለታዛቢነት እና ለልምድ በታደሙበት ለችሎት ያሰየማሉ። በመቀጠልም ሁለቱ ጎሳዎች በግልፅ ችሎት ይከራከራሉ። ክርክሩም እስከ ሳምንት ሊቆይ ይችላል። እዚህ ላይ ተጠርጣሪው ጥፋተኛነቱን ካመነ የእርሱ ጉዳይ "በኢቶ" ተብሎ ይወሰዳል። "ተጠርጣሪው ያመነበት" አንደ ማለት ነው። ሽማግሌዎቹም እስከ መቶ ግመል ለተጎጂው ጎሳ ካሳ እንዲከፍል ይፈርዳሉ። እዚህ ላይ ግን የተጎጂው ጎሳ ወገኖች ቂምን በመተው ሀምሳ ግመል (አፉ) ይቅር ብለናል ይላሉ። ፍቅርም ይወርዳል፣ ቃልም ይገባባሉ። ጎጂው ግለሰብ ኣላምንበትም ካለ "ሂና" ተብሎ ይመዘገባል።

በመቀጠልም የይግባኝ መብት የተጠበቀለት ይሆናል። ይግባኙም የሚሆነው "መካባንትን" ይቀየርንኝ በሚል ነው። እነሱም " መካባንቱ" እንደ ጠበቃ ሁኗ ይከራከርለታል።

በመቀጠልም በወፍ በረር "አይሚሲያን" እና የቀሩትን ላስቃኟችሁ። "አይማሲያ" የአካል ማጉደል ወንጀል ሲሆን በአይሚሲያ ግዜ ለተጎጂው አባት "ሚስኪን" ወይም "ሙሮስ" ተብሎ እንደመታረቂያ የሚሆን ብር ወይም ፍየል ነገር ለደሙ መካሻ ጀባ ይባላል። በአካባቢው ላይ ያሉ ሰዎችም የማስታረቁን ድርሻ ይወጣሉ። በስርቆት ወይም ንብረት ማውደም ወንጀል ሲሆን "ራዶ" በማለት ሲጠሩት ተጎጂው ሶስት ምስክሮችን ማምጣት እና ማስመሳከር ይጠበቅበታል። ነገር ግን ተጎጂው ምንም እንኳ መስካሪ ካጣ ቅዱስ ቁርዓ ይዞ እንዲምል ያደርጉበታል። አይዋሽም ብለው ስለሚያምኑም በጠፋበት ንብረት ልክ ካሳ እንዲሰጠው ይበይኑለታል። በመጨረሻም "ዳፊ" የሚባለውን የወንጀል ዓይነት ስንቃኝ አንዱ ወንጀል እየተሳበ ሌላ ወንጀል እንዳይፈጥር በእንጭጩ የሚቀጭበት ዘዴ ነው። "ዳፊ" ማለት የስም ማጥፋት ወንጀል ሲሆን እንደዚህ አይነት ወንጀሎች በቀላሉ የሚታለፉ አይደሉም ምክንያቱም ሁለቱ ግለሰቦች ወደ አልተፈለገ ደም መፋሰስ ከማምራታቸው በፊት በቶሎ "ማማኢ" ተብሎ የፈለጋችሁትን ጫኑልኝ ልቀጣ በማለት ተበዳይን እና ሙሮን ይማፀናል። ሽማግሎዎቹም በቃ እንዳይደገም በማለት ይቅር ያባብሏቸዋል። በየትኛውም የፍርድ አሰጣጥ ላይ ቢሆን አጥፊው ከጥፋቱ የማይማር ሁኖ ሲገኝ ቅጣቱ በጎሳው ላይ መሆኑ ይቀርና በራሱ ላይ ብቻ ይሆናል ከጎሳ አባልነትም ጭምር ሊነሳ ይችላል።

የህግ ባለሙያው የፍቅር ደብዳቤ

ይድረስ የልቤ ሉአላዊ ስልጣን ባለቤት
ለሆንሽው ለምወድሽና ለማፈቅርሽ!ባንቺ ይሁንታ ብቻ የምኖረው
የህግ ባለሙያው አፍቃሪሽ ነኝ። ደጋግሜ ልገልፅልሽ እንደሞከርኩት ልቤን
በsingular title ከወረስሽው ይሄው ግንቦት ሀያ ሲመጣ አመት ሊሞላኝ ነው።
መጀመሪያ ልተዋወቅሽ ስሞክር ግልምጫ በምትይው የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ
(preliminary objection) የትውውቅ ሙከራየን ውድቅ ልታደርጊብኝ ከሞከርሽበት
ቀን ጀምሮ ፍቅርሽ በልቤ ንውፅውፅታ ፈጥሮብኛል። እንደ civil procedure code
ሽንቀጥ ያለው ቁመናሽ፣ እንደ employment proclamation አንቀፆች በጥንቃቄ
የተሞላው ሰበር ሰካ አረማመድሽ፣ እንደ civil code የነጡ በረዶ ጥርሶችሽ፣ ቀዩን ህገ-
መንግሥት የመሠለው ሮማን ከንፈርሽ፣ የዳኞችን ጥቁር ጋዎን የመሠለው ሀር ፀጉርሽ፣
እንደመዶሻ እጀታ የተመዘዘው መቃ አንገትሽ ተባብረው እንደ አልሸባብ ሰላሜን
አሣጡኝ። የመበርበርያ ትዕዛዝ (search warrant) ሳይኖርሽ የልቤን በር ከፍተሽ ገባሽ
(ያውም 12:00 ካለፈ በሗላ)። ባንቺ ምክንያት እንደ land proclamation ክፍተቱ
በዝቶ በቀላሉ ሆድ ይብሰኛል። በየቀኑ እየከሳሁና እየኮሰመንኩ የcriminal procedure
code መስየልሻለሁ። ለፍቅርሽ ስል የት ልሂድ? የትም ብሄድ ፍቅርሽ extradite አድርጎ
እንደሚመልሰኝ አልጠራጠርም። ውዴ! ባለፈው ቅዳሜ ባደረግነው oral litigation
ላንቺ ያለኝን ልባዊ ፍቅር ከምክንያታዊ ጥርጣሬ በላይ (beyond reasonable doubt)
ላስረዳሽ ሞክሬአለሁ። አንቺ ግን እንደ አስጠቂ ምስክር ያወቅሽውን ሁሉ ካድሽኝ፡
፡ በዚህም በጣም ስለተበሳጨሁ በቸልተኝነት የሚፈፀም የአስገድዶ መድፈር ወንጀል
ልፈፅምብሽ ነበር። ያ ነገር በቸልተኝነት እንደማይፈፀም ትዝ ሲለኝ ተውኩት። the
right to be heard የሚለው ህገ-መንግሥታዊ መርህ ባንቺ ዘንድ ቦታ እንደሌለው
አስተውያለሁ። እንደ 1931ዱ ህገ-መንግስት ራስሽን የመካብ አባዜ ተጠናውቶሻል፡
፡ የሆድ የሆዴን ሳወራሽ appeal to pity fallacy ነው እያልሽ ታሸማቅቂኛለሽ። ነገር
ግን ሴቶችን ስሜታቸውን በሚቀሰቅሰው appeal to pity እና appeal to people
(ad hominem fallacy) ካልሆነ በስተቀር በinductive እና deductive reasoning
ማሳመን የማይሞከር እንደሆነ አልተሰወረብኝም። ውዴ! ምነው እንደ ፍትሐ-
ብሄር ሕጉ አቋምሽን ማሻሻል ተሳነሽ? ከሕገ-መንግስቱ የማሻሻያ አንቀፆች
(አንቀፅ 104 እና 105) የበለጠ ግትር ሆንሽብኝ። አንዳንዴ ሕገ-

መንግስቱን መቀበልሽ
እንኳ ያጠራጥረኛል። ምነው እንደ ሰበር ችሎት
(cassation bench) ገደብሽን አለፍሽ?? ሴቶች እኔንና ፖለቲካን
ለምን እንደምትጠሉን አይገባኝም። ተስፋ የጣልኩብሽ አንቺ እንኳን
ለፍቅር አቤቱታዬ የሰጠሽኝ መልስ ሁከት ይወገድልኝ ብቻ ሆነ። የኔ ቆንጆ!
ጥያቄየ እንደ ስልጤ ህዝበሽ ጥያቄ ውስብስብ አይመስለኝም። ታዲያ ምነው እንደወ/ሮ
ከዲጃ በሽርአንዴ እምቢ አንዴ እሺ እያልሽ አስቸገርሽኝ? በነገራችን ላይ ውዴ.....
ሴቶች ግን እንደ tax proclamation ወሬያችሁ ሁሉ ስለገንዘብ የሆነው ለምንድነው?
ሁልጊዜ ገቢ መሰብሰብ ብቻ? አንዳንዴማ ከinsurance እነ ጡረታ አዋጆችም ስለመስጠት
ትንሽ ተማሩ እንጅ። ኤጭ! አንዳንዶቻችሁማ እንደወንጀል ሕጉ አሸማቃቂ፣ እንደ tax
authority ሆዳሞች፣ እንደ civil code ወሬኞችና ነገር አራዛሚዎች፣ እንደ ፀረ-ሽብር ሕጉ
ቁጡና ግልፍተኞች ናችሁ። በዚያ ላይ እንደ ሊዝ አዋጁ የከፈለ ሁሉ የሚከራያቸው ብዙ
አሉ። አንዳንዶቹ ደግሞ ፀባያቸውእንደ commercial code ይደብራል። በእርግጥ አንቺ
በፍቅር ላይ እንደ immovable property ሽያጭ ጥብቅና የተለየ መርህ እንደምትከተይ
አውቃለሁ። የሆነ ሆኖ ህይዎቴን እንደ united nations charter አንቀፆች በምትፈልጊው
መንገድ እያጣመምሽ እየመራሻት ነው። ከአፍሪካ human rights charter ጋር ያላቹህን
ግንኙነት ባላውቅም አንድ ነገር ግን ያመሣሥላቹሃል። ሁለታችሁም አሳይቶ መንሳት
(claw back) ታበዛላችሁ። መጀመሪያ ላይ ጥሩ ተስፋ ትሰጡና ቀጥላችሁ ደግሞ ሆኖም
ግን፣ ቢሆንም እንኳ፣ ነገር ግን፣ ምናምን እያላችሁ የሰጣችሁትን ተስፋ መልሳችሁ አፈር
ታስግጡታላችሁ። ውዴ..... ፍቅሬን renounce ካደረግሽው ሌላ ወራሽ ስለሌለኝ በ
escheat መርህ መሠረት ፍቅሬ ለመንግሥት ገቢ ይሆናል። ማለትም ላንቺ የነበረኝን ፍቅር
ወደ ሀገር ፍቅር እቀይረዋለሁ። ይሄ ከመሆኑ በፊት ግን ፍቅራችን እነደ evidence ህጋችን በ
draft እንዳይቀር ወይም እንደ ደርግ ህገ-መንግስት እድሜው እንዳያጥር የበኩልሽን አድርጊ
። እኔ እንደሆንኩ እነደ gap filling provision ሳይሆን እንደ mandatory rule አክብሬ
እይዝሻለሁ። ከሃሳብሽ intentionallyም ይሁን negligently አላፈነግጥም። pacta
sunt servanda!ልዩነታችን እንደ common law እና civil law legal system የሰፋ
ቢሆንም በ convergence እንደሚጠብ ተስፋ አለኝ። እስከዚያው የሲቪል ኮዱን
ዝና፣ የክሪሚናል ኮዱን ግርማ ሞገስ፣ የህገመንግስቱን የበላይነት፣የፋሚሊ
ኮዱን ቁንጅና እመኝልሻለሁ።

ደሳለኝ የኔአካል - ፍቅርኤል

"If by killing us you could redeem Ethiopia from poverty, we then accepts your action as a blessing," were the last words of the former Ethiopian Prime Minister T'sehafi T'ezaz ("Minister of Pen")

The Indestructible Man

By Biruk Tesfaye

Aklilu Habte-Wold

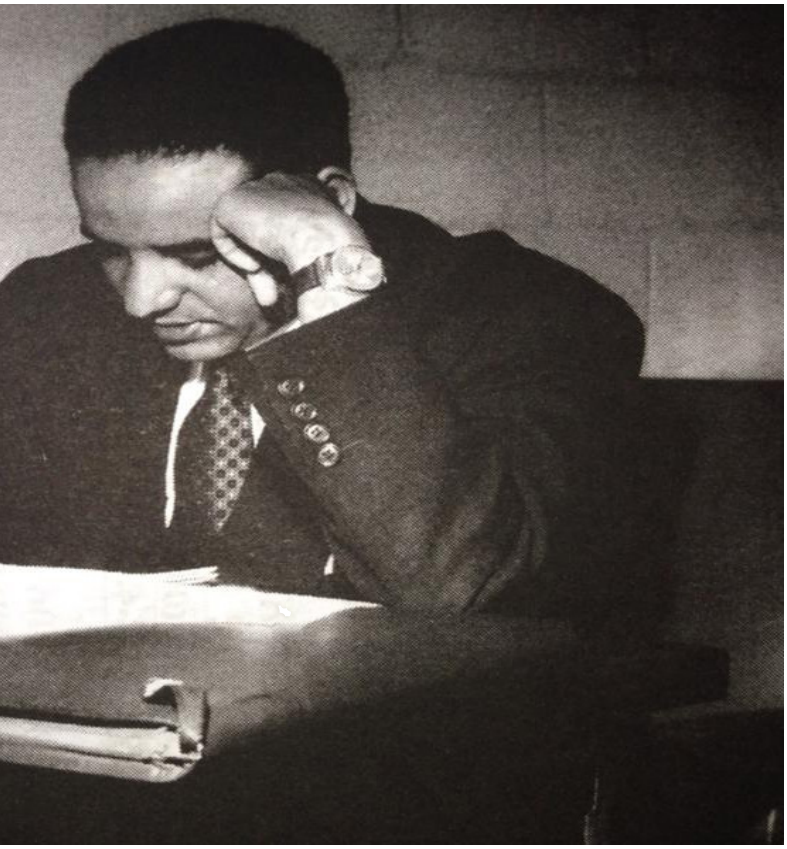
A Lawyer, Political Scientist and Foreign Minister of Ethiopia (1912-1974)

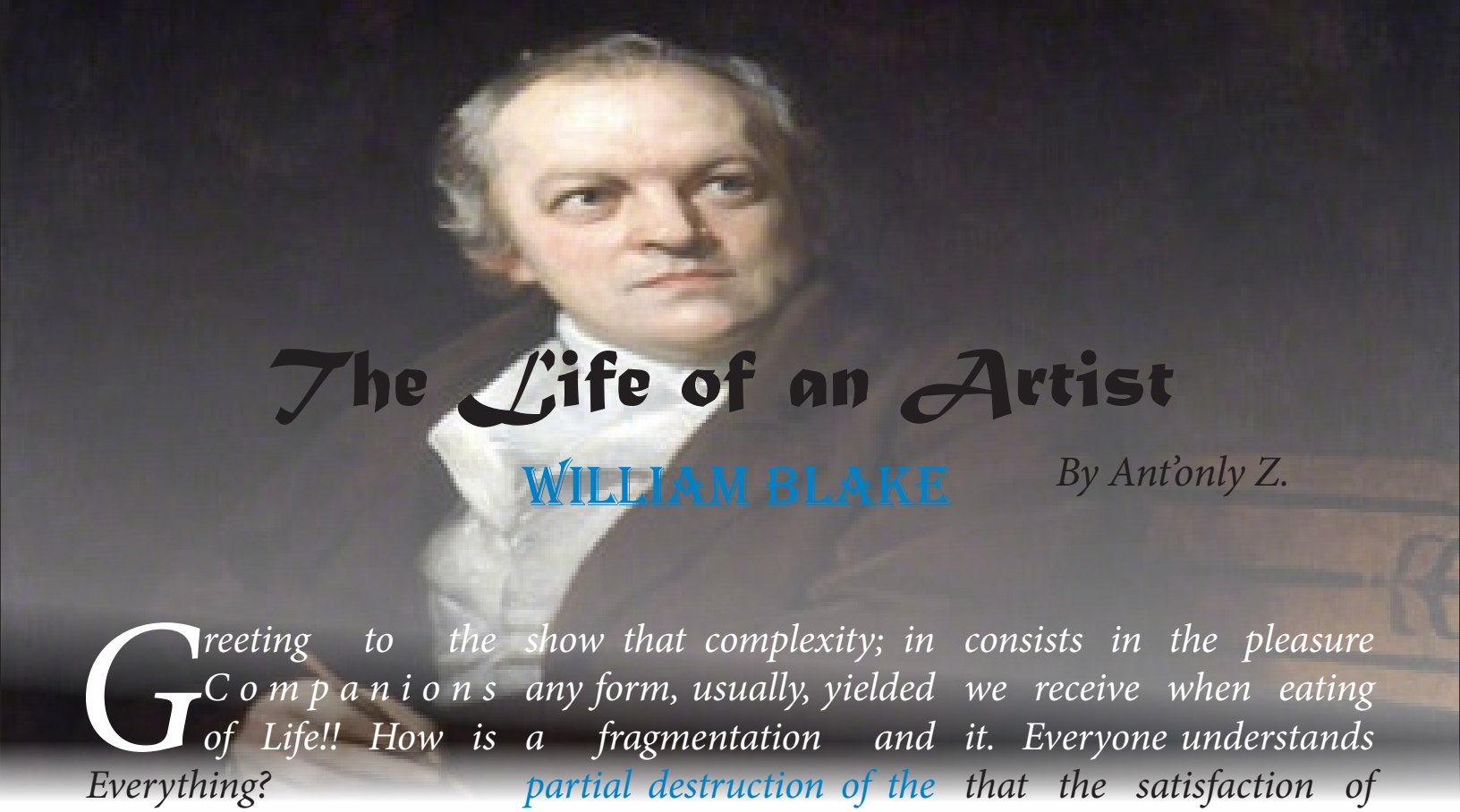
Aklilu Habtewold before being executed on November 24, 1974 with sixty other officials of the Haile Selassie I regime. His final words were recounted by the late former Trade and Industry Minister Ketema Yifru, who was Aklilu's prison mate. Aklilu Habte was born from a humble background on March 12, 1912, He completed the traditional religious studies at Saint Raguel Church. He then went to Menelik II School in Addis Ababa for three years and then was sent to Lycee (French Grammar School) in Alexandria, Egypt in 1925 for further studies. After studying from 1925 to 1931 he received his BA degree from Alexandria. He then joined Sorbonne University in France and he acquired advanced degrees in Law, Commercial studies and Political Science from 1931 to 1936. When Ethiopia was at war with Italy, Aklilu Habte-Wold was in France with his brother Makonnen and he was made charge d'affairs, an Officer-in-Charge of the Ethiopian Embassy in France. In his memories which is Report for the inquiry Commission Akililu Mentioned in the report that when he was an officer in Charge of the Ethiopian embassy the French government prepares

an official invitation, the officer in charge of the Ethiopian embassy was naturally invited. For instance , when the king and the queen of Great

Britain made an official visit to France in 1938, all resident ambassadors were invited, I also attended the welcoming ceremony where we were supposed to great the royal couple. According to the protocol arrangements, Ethiopian and Italian ambassadors were to sit side by side. When the Italian ambassador saw that I was seated next to him, he was very annoyed and started shouting madly at me. Enraged, I shouted back even angrily. Everyone watched the fracas. The chief of protocol immediately placed an official from the foreign affairs ministry to seat in between. At the evening dinner reception, the new protocol arrangement was preserved. All delegates were evasive of being seen with me by the Italian. Aklilu lived in Paris and married a French woman, Collette Habte-Wold which brought to him a lot of criticism at the time. With the fall of Paris in June 1940, Aklilu managed to escape on a forged passport, and with the help of the Portuguese Minister of Foreign Affairs he was able to reach Cairo. Aklilu fought the Italians in all international forums condemning their aggression. He mobilizes support and funds for the country while living in exile. He was one of the most brilliant diplomats Ethiopia ever had. When the country regained its independence after five years of occupation in May 1941 Aklilu was appointed Vice Minister of Pen and was transferred to the Ministry of Foreign Affairs with a ministerial portfolio at the age of 29. He was foreign minister of Ethiopia from 1947 to 1958 and Prime Minister from 1961 until shortly before his death. He has represented Ethiopia in a number of international forums including UN and OAU.

The Life of an Artist

WILLIAM BLAKE

By Ant'only Z.

Greeting to the Companions of Life!! How is Everything?

…It is been a long time, indeed time immemorial, since Art become part of human existence. Who had never tried, among the great men or otherwise, to define what Art is, all over the world? The evolution and progressive complexity of Art; in content, form or whatever sort of change, made the definitions fragmented and of no vitality. This is not merely an assertion given by the columnist to marginalize the essence and whatever sort of definition given early. In contrary, it is intended to show that complexity; in any form, usually, yielded a fragmentation and partial destruction of the concept, if not patterned, of any kind which in turn made the definitions full of shortcomings.

Leo Tolstoy (1899) put the notion, metaphorically, as follows:

If we say that the aim of any activity is merely our pleasure, and define it solely by that pleasure, our definition will evidently be a false one. But this is precisely what has occurred in the efforts to define Art. Now, if we consider the food question it will not occur to anyone to affirm that the importance of food consists in the pleasure we receive when eating it. Everyone understands that the satisfaction of our taste cannot serve as a basis for our definition of the merits of food, and that we have therefore no right to presuppose that the dinners with cayenne pepper, Limb-urg cheese, alcohol, etc., to which we are accustomed and which please us, form the very best human food.

Tolstoy further elaborates the concept:

And in the same way, beauty, or that which pleases us, can in no sense serve as the basis for the definition of Art; nor can a series of objects which afford us pleasure serve

as the model of what Art should be. Just as people who conceive the aim and purpose of food to be pleasure cannot recognize the real meaning of eating, so people who consider the aim of Art to be pleasure c-annot realize its true meaning and purpose because they attribute to an activity the meaning ofwhich lies in its connection with other phenomena of life, the false and exceptional aim of pleasure.

In this article the aim of the columnist is neither to explain the definition of Art nor argue about the definitions given to it. Rather it is a try of connecting the issue with the life of William Blake: a magnificent Artist of the 18th century.

William Blake is today recognized as a highly original and important poet in English literature, as well as a revolutionary and visionary artist. This, however, was not the case at the time of his death in 1827, for Blake was also an individualist to the point of being isolated from society, and refused to compromise when it came to matters of personal and spiritual freedom for everyone. Indeed, the few obituaries that were written at the time focused more on the man's eccentric behavior than on his artistic and literary achievements and it took many years before Blake's contribution to art, literature and psychology wasproperlyacknowledged as truly original and groundbreaking

William Blake was born in London in 1757, the son of a London hosier. He was one of four children. At the age of nine, he told his parents that he had seen visions, mostly of angels, and he continued to see such visions for the rest of his life. Blake's artistic ability became evident already as a child, and at the age of ten he was sent to drawing school.

Attheageof14,hebeganhis seven-year apprenticeship as a copy engraver, after which he began to make his living by working for London book and print publishers. For a short period of time he attended the Royal Academy of Arts, but arguments with his teachers and the lack of interest shown in his work discouraged him from continuing any formal education in painting. Blake's first collection of poems, Poetical Sketches, was published privately by supportive friends in 1783. He married in 1782, and his wife Catherine became his devoted assistant. Soon after, Blake set up a print shop that later failed, but he managed to make a modest living from illustrating books, giving drawing lessons, and engraving designs made by other artists.

In 1800 the Blakes moved to Sussex, in the south of England, where he worked for his patron and friend, the landowner and poet William Hayley. This was

the first and only time Blake lived outside London. It was during this period that his eyes were opened to the spiritual revelations of the natural world, and he began work on his two great apocalyptical works Milton and Jerusalem. However, after three years of work that Blake considered creatively and spiritually restrictive, he returned to London.

Blake continued to write and publish his own collections of poems; though toward the end of his life he gave up poetry and devoted himself entirely to painting and engraving. Although many of his contemporaries considered him to be insane, despite his obvious artistic talents, he did win the admiration of a small group of young artists. Although the Blakes experienced periods of commercial success, they also experienced periods when they had difficulty in making ends meet.

Largely unrecognized during his lifetime, Blake is now considered a seminal figure in the history of both poetry and visual arts of the Romantic Age. His prophetic poetry has been said to form "what is in proportion to its merits the least read body of poetry in the English language". His visual artistry has led one contemporary art critic to proclaim him "far and away the greatest artist Britain has ever produced". Although he lived in London his entire life except for three years spent in Sussex he produced a diverse and symbolically rich corpus, which embraced the imagination as "the body of God", or "Human existence itself". Considered insane by his contemporaries for his idiosyncratic views, Blake is held in high regard by later critics for his expressiveness and creativity, and for the philosophical and mystical undercurrents within his work. His paintings and poetry have been characterized as part of both the Romantic Movement and "Pre-Romantic", for its large appearance in the 18th century. Reverent of the Bible but hostile to the Church of England - indeed, to all forms of

organized religion; he was influenced by the ideals and ambitions of the French and American revolutions, as well as by such thinkers as Jakob Böhme and Emanuel Swedenborg.1

Despite these known influences, the singularity of Blake's work makes him difficult to classify. The 19th century scholar William Rossetti characterized Blake as a "glorious luminary," and as "a man not forestalled by predecessors; neither to be classed with contemporaries nor to be replaced by known or readily surmisable successors".2

Politically speaking, Blake was a radical, with an instinctive opposition to tyranny and a distrust of authority wherever he found it. He attacked established values and institutions of his time, including the conventional views on slavery, social issues, religion and even Art.

One particular episode in Blake's life took place during his time in Sussex, and left a permanent mark on the man and his work. In 1803, a soldier had entered his garden, apparently to urinate (according to one version of this dramatic event). While physically pushing the soldier off his property, Blake was said to have sworn at the soldier and to have damned the king. He was consequently charged with sedition and put on trial. The background to this event is important to remember here, for it took place during the Napoleonic Wars, when England was at war with France. Strict laws were introduced to control civil disobedience, and the penalty for sedition was hanging. Although he was finally acquitted, Blake was convinced that he was being hunted down by the authorities because of his radical opinions.

The above exploration on the life of William Blake, as such, a rearview, aimed at showing the individuality of the 'soul of an Artist'. History, as Hegel noted, by itself never let humanity to learn from it or vice versa would be the truth. Radical notions and opinions, in first instance

TO BE CONTINUED ON PAGE 30

#school news

Lawyers Time

Lawyers Time is a new practical program for the law school students which is prepared by the Executives of Mekelle University Law School Students Association (MU-LSSA) as coordinators and intended to be held every two weeks.

This practical program has aimed among others: to practice law as much as possible, to develop the legal skills and boost the confidence of law school students and to have a wonderful law school vibe, to practice the legal procedures; thereby, enhancing the efforts made towards creating a fruitful learning process.

In this program, the law school students mainly practice a Court Room Case and Debate among themselves or sometimes by inviting students from other departments. Furthermore, other programs like lecture, by the invited instructor, related to the issues in the court room case and slide-shows of different events prepared by MU-LSSA and the law school in general will be part of the Lawyers Time.

This program was successfully commenced at the end of May and the students who had participated in the program were happy to have this kind of practical program.

It is believed that this program will continue as one of MU-LSSA's projects in a more structured way cooperating with other organs in the justice system. This is due to the significance of this program to the different moot court competitions of the law school and to the legal aid center of the university. Not only that the nature of the field (law) by itself demands this kind of practical program; especially the fact that it is not such a complex and costly program to prepared, and the fact that it is a continuous program and it participates almost all law students are among the unique features of the program.

The moot court competition

The moot court competition held in MU-law school moot court hall was organized by the MU- Environmental and Natural Resources Law Center and MU- Legal Aid Center on the theme "enforcement of environmental laws in Ethiopia". This competition includes both the writing and oral. The oral competition was held between 6 groups on June 15, 2019. The competition among the finalists was held on June 23, 2019.

#ኧረ በህግ!!!

By Biruk Eshete

የሰብአዊ መብት አላማ እና ስጋቶች

የሰብአዊ መብት / human right/ መሠረቱ የጠነከረው ከሁለተኛው ዓለም ጦርነት በኃላ ሲሆን የዓለም መንግስታት ዳግም ኢ-ሰብአዊ ድርጊቶች እንዳይፈፀሙ፣ ዐለም አቀፍ ሠላምን ለማስፈን እና ግጭቶችን ለመቀነስ ዋነኛ አላማቸው አድርገው ካቋቋሙት የተባበሩት መንግስታት ድርጅት ጋር ልዩ ግንኙነት አለው።

በአሁኑ ጊዜ የሰብአዊ መብት መሰረታዊ ፅንሰ ሀሳቦች(elements of human right) የምንላቸውን፡ የመናገር መብት፣ የእምነት ነፃነት ፣ የመኖር መብት እና የመሳሰሉት በብዙ ሀገሮች ህግጋት ውስጥ መካተት የጀመሩት የአሜሪካው ፕሬዚደንት ፍራንክሊን ዴላኖ ሩዝቬልት በ1941 ያደረገውን ንግግር መሠረት በማድረግ ነበር።

ለሰብአዊ መብቶች መከበርም በተባበሩት መንግስታት ጠቅላላ ጉባኤ እንደ አውሮፓውያን ዘመን አቆጣጠር በ1945 እና በ1948 የወጣው የተባበሩት መንግስታት ቻርተር እና Universal declaration of human right ትልቁን ድርሻ የሚወስዱ ናቸው። ለአብነትም ያህል UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHT በግልፅ በ መግቢያው ላይ የሰብአዊ መብት አስፈላጊነትን እንዳተተው፡

"Disregard and contempt for human rights have resulted in barbarous acts which have outraged the conscience of mankind, and the advent of a world in which human beings shall enjoy freedom of speech and belief and freedom from fear and want has been proclaimed as the highest aspiration of the common people... All human beings are born free and equal in dignity and rights."

በተባበሩት መንግስታት ለሰብአዊ መብት ዙሪያ በዋነኛነት እና በተቀዳሚነት ከሚጠቀሰው የሰብአዊ መብት አዋጅ (human right Declaration) በተጨማሪም ከሀያ በላይ የሚሆኑ ሰብአዊ መብት ላይ የሚያጠነጥኑ ስምምነቶችን አፅድቋል ከነዚህም ውስጥ በፈረንጆቹ 1951 በስደተኞች ሁኔታ ላይ ያተኮረው ስምምነት፣ በሴቶች ላይ የሚደርሰውን የፆታ ጥቃት እና ዕድሎ ለመቀነስ በ1979 የተደረገው ስምምነት እና በህፃናት መብት ጥበቃ ላይ በ1989 የተደረገው ስምምነት በዋነኝነት ተጠቃሽ የሚሆኑ አለም አቀፍ ስምምነቶች ናቸው።

በአህጉራት ደረጃም ሀገራት ሰብአዊ መብቶች እንዳይጣሱ ስምምነቶች በማዕረግ ለሰብአዊ መብት መከበር ከፍተኛ ሚና ተጫውተዋል ከነዚህም ውስጥ እንደ ምሳሌ የሚጠቀሰው በ1981 የተደረገው የሰብአዊ መብት ቻርተር ስምምነት ይህንን የሚያሳይ ነው።

በህዝባዊ አስተዳደር የተቃኘ መንግስት ያላቸው አብዛኞቹ ሀገራትም ይሄንኑ መነሻ በማረግ ሰብአዊ መብቶችን ከ ህገ መንግስታቸው ጋር በማጣጣም እየተጠቀሙበት ይገኛል። ለምሳሌ መንግስታት መሠረታዊ የሆኑትን ሰብአዊ መብቶች ህጋቸው ውስጥ እንደሚያካትቱ እንዲሁም ሰብአዊ መብትን የሚጋፉ ህጎችን እንደሚያስወግዱ የመከሩበት የ 1993ቱ የቬና አለም አቀፍ ኮንፈረንስ በዋነኛነት ተጠቃሽ ነው። ይህም የሰብአዊ መብት ዓለም ዓቀፊነትን የሚያሳይ ነው ።

("The principle of universality of human rights is the cornerstone of international human rights law.")

በምንኖርበት ዓለም ላይ የተደረጉ ጥናቶችም እንደሚያመሏክቱት 80% የሚሆኑ የዓለም መንግስታት ቢያንስ በአማካይ አራት እና ከዛ በላይ የሆኑ ዋና ዋና

የሰብአዊ መብት ስምምነት ላይ ፊርማቸውን አኑረዋል። ከዚህም እንደምንረዳው አሁን ላይ ሁሉም ሀገራት ለማለት በሚያስችል ሁኔታ ሰብአዊ መብትን ያካተተ ህግ ያረቃሉ ፣ ይፀድቃሉ። የዓለም መንግስታት በየሀገራቸው እነዚን ሕጋቶች ቢያካትቱም መሬት ላይ ያለው እውነታ ግን በተቃራኒው ሁኖ ይስተዋላል፡፡ ለዚህም ማሳያ የሀገራት እርስ በእርስ ጦርነቶች ፣ ሽብርተኝነት ፣ የፆታ ጥቃት ወዘተ የእለት ተእለት ተግባሮች እንደሆኑ ይታያል ። የሰብአዊ መብት ከሚጣሱባቸው ሀገራት መካከል በቀዳሚነት ተጠቃሽ ከሆኑት እንደ ሶሪያ ፣ ሶማሊያ ፣ ሊቢያ ፣ ኩባእና ሌሎችም ዲሞክራቲክ የሚባሉ ሀገራትም ይህ የሰብአዊ መብት ጥሰት እንደችግር ሆኖ ቀጥሎዋል ። መንግስታትም ግልፅኝነትና ተጠያቂነት ችላ በማለት የሰብአዊ መብት መርሆችን በመጣስና ለሰብአዊ መብት መከበር ክለላ ባለመስጠት የህዝቦቻቸውን ህይወት አደጋ ላይ ሲጥሉ ይስተዋላል። እንደ አውሮፓዊያን አቆጣጠር በ2015 (human right watch) የሰብአዊ መብት ጥበቃ ላይ በሀገራት ደረጃ በተደረገው ጥናት እና በአሜሪካ (state department) የሰብአዊ መብት ጥበቃ ላይ በ2017 በተሰራው ጥናት እንደሚያመላክተው በ2011 በጀመረው የእርስ በእርስ እየታመሰች ያለችው ሶርያ ፣ ከ670,000 በላይ ህዝቦችዋ የተፈናቀሉባት ቡሩማ ፣ በአምባገነን መንግስት እየተመራች ያለችው ሰሜን ኮሪያ ፣ ሀሳብን በነፃ መግለፅ ወንጀል የሆነባት ኢራን ፣ የአሸባሪ ቡድን የሆነው ቦኮሀራም እየፈነጨባት ያለችው ናይጄሪያ የሰብአዊ መብት ረገጣ በብዛት የሚስተዋልባቸው ሀገራት ሆነው ተገኝተዋል። አብዛኛውን ጥናቱ ላይ የገቡ ሀገራትም የሰብአዊ መብትን በየህጎቻቸው ያካተቱና የተለያዩ የሰብአዊ መብት ስምምነቶችን የፈረሙ ናቸው ይሁን እንጂ ወረቀት ላይ ከማስፈር የዘለለ ትግበራ ላይ የዋለ የሰብአዊ መብት ጥበቃ እና ክለላ እያደረጉ አይደለም። እነዚህ የሰብአዊ መብት ጥሰቶች ከግዜ ወደ ግዜ እየተባባሱ መምጣታቸው የተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብት ለማስከበር እንደ አላማ አድርጎ የተነሳውን ሰላምን በአለም ሀገራት ማስፈን አደጋ ውስጥ ከመክተቱም በላይ የሰውን ልጅ የመኖር መብት ጥያቄ ውስጥ የሚከቱ ናቸው። እነዚህ ኢ-ሰብአዊ ድርጊቶች በጊዜ ሀይ ባይ ካላገኙ አደጋው ለትውልድ የሚተርፍ መሆኑ አይቀሬ ነው።

"There can be no peace without development, no development without peace, and neither without respect for human rights."

Human right fundamentals: A Short history of human right; David shiman, part I, copy right info: university of Minnesota Human right resource center, hrlibrary.umn.edu

#THE TALK

Dear readers in this edition under the talk we present you D.R MEHARI REDAI one of the drafter of the revised family code and associate professor school of law, Addis Ababa university.

from the previous unpublished edition

The DIGEST: - በመጀመርያ ጊዜዎን ሰውተው ለዚህ ቃለ መጠይቅ ፈቃደኛ ስለሆኑ በመፅሔታችን አንባቢያን ስም ለማመስገን እወዳለሁ:: እስኪ ስለ ሕይወቶ ትንሽ እናውራ

ዶ/ር መሃሪ:-የተወለድኩት በትግራይ ክፈለ ሃገር በያኔው እንደርታ አውራጃ ከመቐለ በስተደቡብ 50 ኪ.ሜ ርቃ ከምትገኝው ማይ ነብሪ በምትባል ገጠር ቀመስ ቀበሌ ነው:: ከአንደኛ እስከ ስድስተኛ እዚያ ነው የተማርኩት:: ስድስተኛ ክፍል ስደርስ ያን ጊዜ ጀነራል የሚባል የመልቀቂያ ፈተና መውሰድ ስነ ነበረብኝ የአውራጃው ት/ት ፅ/ቤት መማርያ ክፍሎች መማርያ ክፍሎቹ ከስታንዳርድ በታች ናቸው ስላሉዋቸው ዓዲ ጉዶም ሄደን እንድንፈተን ተደረገ:: ስድስተኛ ክፍልም በጥሩ ውጤት አለፍኩኝ:: እዛ ከዚህ በላይ ትምህርት ስላል ነበረ ሰባተኛና ስምንተኛ ለመማር ኩሓ ሄድኩኝ:: እዛ ትምህርት ቤት ላይ አንደኛ ሴሚስቴሩ አጋማሽ ወደ ስምንተኛ ክፍል የሚያልፍበት አሰራር ስለነበረ ከ7ኛ ሀ አንደኛ በመውጣቴ በሁለተኛው ሴሚስተር ስምንተኛ ክፍል አለፍኩኝ:: 7ኛ እና 8ኛ በአንድ አመት ጨርሼ ዘጠነኛ እና አስረኛ በመቐለ ተማርኩኝ:: 11ኛ ና 12ኛ አስመራ ከጨረስኩኝ በሃላ ወደ አዲስ አበባ ሕግ ት/ት ቤት ተቀላቀልኩኝ::

The DIGEST: - የዩኒቨርሲቲ ሂወት እንዴት አገኙት? ሕግስ ፈልገው ነበር የገቡት?

ዶ/ር መሃሪ:-ያው እንግዲህ አስመራ እየተማርኩ እያለሁኝ እዛም ዩኒቨርሲቲ ስለ ነበር እዛው ለመቀጠል ነበር ሃሳቤ:: ነገር ግነ እዛ እያለሁኝ ያልተከፈለ ዕዳ የሚል የሕግ ጉዳዬች የሚነካካ የቴሌቪዥን ድራማ ስከታተል በጣም ይመስጠኝ ስለነበር ሕግ ለመማር ፍላጎት አደረብኝ:: ከምን ተነስተው እንደሆኑ ባላውቅም ጓደኞቼ አንተ ሕግ

ነው መማር ያለብህ አንተ የህግ ሰው ነህ ይሉኝ ነበር። ከዛ አስመራ ዩኒቨርሲቲ ውስጥ ሕግ በቀን መርሓ ግብር ስላልነበር እኔም በአግባቡ መማር ስለነበረብኝ አንደኛ ምርጫዬ አዲስ አበባ ነበር ና ጥሩ የማትሪክ ውጤት ስለነበረኝ ምርጫዬ ተጠብቆልኝ አዲስ አባበ ገባሁ። ያኔ ሕግ ት/ት ቤት በቀጥታ አይገባም ነበር ለአንድ ዓመት በሶሻል ሳይንስ ትማርና የፍሬሽ ማን ውጤትህ ታይቶ ነበር የሚገባው። በዚህ መሰረት ውጤቴ አሪፍ ነበር ና ምርጫዬ ተከብሮልኝ ሕግ ገብቼ አራት ዓመት ተምሬ ተመረኩ።

The DIGEST: - በጣም የሚወዱት ከኮርስ ምን ነበር?

ዶ/ር መሃሪ፡-እ..... አብዛኞቹ የሕግ ኮርሶች እውዳቸዋለሁ ነገር ግን የመጀመርያ Impression ስለሆነ ይመስለኛል Introduction to Civil law የሚባለው ወደ Civil law ኮርሶች ማሸጋገርያ ኮርስ የሕግ አተረጓጎም ስልትና የሕግ ቃላቶች (Legal Jargons) የምትማርበት ኮርስ ስለነበር በጣም እወደው ነበር። እና እሱን ኮርስ አይረሳኝም።

The DIGEST: -አሁን ያሉበት የትምህርት ደረጃ በምንድ ነው ስፔሻላይዝ ያደረጉት?

ዶ/ር መሃሪ፡-እንግዲህ3ስመረቅ ጎልድ ሜዳሊስት ነበርኩኝ። ሁለተኛ ዲግሪዬን በ International economics law በአሜሪካን ሀገር ከሚቺጋን ዩኒቨርሲቲ ተቀብያለሁ። ከዛ ደግሞ ማስተማሩን ቀጥዬ በቅርቡ ከዎር ዊክ ዩኒቨርሲቲ ፒኤች ዲዬን ተቀብያለሁ። አሁን በአዲስአበባ ዩኒቨርሲቲ የሕግ ተባባሪፕሮፌሰርነኝ።ስለዚህየኢትዮጵያ፤አሜሪካና እንግሊዝ ትምህርት ነካክቻለው።

The DIGEST: -መቼ ነበር ማስተማር የጀመሩት?

ዶ/ር መሃሪ፡-የተመረኩት በ1981 ዓ.ም ነው። ዩኒቨርሲቲ የተሻለ ውጤት ያላቸው ተማሪዎች በ Graduate Assistant ነት ያስቀር ነበር። ሆኖም ግን የበጀት እጥረት ስለነበረ አላስቀሩኝም። ከ1982-85 አንድ የፕሮጀክቶች ልማት ጥናት ባለስልጣን የተባለ መስሪያ ቤት ውስጥ ነበር ስሰራ የነበረው፡ ፡ ግን እዚህ ዩኒቨርሲቲም በጀትና ክፍት ቦታ ሲገኝ እንዲቀጥሩኝ ማመልከቻዬን አስገብቼ ነበር፡ ፡ ስለዚህ በ1986 ዓ.ም ማመልከቻዬን ተቀባይነት አግኝቶ የስራ ጥሪ መጣልኝ። ስጠብቀው የነበረ ነገር ስለሆነ መጣሁና በ1986ዓ.ም መጀመሪያ ሴሚስቴር ማስተማር ጀመርኩኝ። ሳስተምር Teaching Methodology ከየትም አልተማርኩም። ዝም ብዬ አስተማሪዎቻችን ሲጠቀሙበት የነበረን አካሄድ ጥሩ ነው ያልኩትን ዘይቤ ይዜ ነው የቀጠልኩት። ተማሪዎቼም ጥሩ ነው እያሉ ይሰጡኝ ነበር።

The DIGEST: -መጀመርያ የሰጡት ኮርስ ምንድን ነበር?

ዶ/ር መሃሪ፡-መጀመርሪያ የሰጠሁት ኮርስ Introduction to Civil law የሚባል ነው። እወደው ስለነበር ና ጥሩ የኢንትሮዳክቶሪ ኮርስ ነው ብዬ ስለማምን በተቀበልኩት መጠን ያህል ለማስተላለፍ ሞክሬያለሁ።

The DIGEST: -ከተማሪዎች ጋር ያሉዎትን ግንኙነትና ምናልባትም ጥሩ ቦታ ደርሰውልኛል የምትሏቸው ተማሪዎች ካሉ?

ዶ/ር መሃሪ፡- Well..... ተማሪዎች ቢጠየቁ ነበር የሚሻለው። ግን ጥሩ ነኝ ብዬ ነው የማምነው፡ ፡ ብዙ አታካሮም ገጥሞኝ አያውቅም። ያው በግሬድ የሚመጣን ቅሬታ ጉዳዩን ካስረዳሁዋቸው በሓላ ቅሬታው ብዙ ሲቀጥል አላይም። በዚህ ሃያ ምናምን ዓመት ተማሪዎቼ በጠቅላይ ፍርድ ቤት ዳኝነት የደረሱ፤ የተሳካላቸው ጠበቆችም የሆኑ አሉ፤ በመንግስት መስሪያ ቤቶች በተለያየ ሓላፊነትና አማካሪዎችም የሆኑ አሉ። በርግጥ እዚህ ላይ እንዲደርሱ የኔ ሚና ምን እንደሆን መገመት አልችልም። ምናልባት የኔ ሚና እንደ ግብአት እንጂ በራሳቸው ጥረት ነው።

The DIGEST: -ዶ/ር መሓሪ ማን ብለው ነው የሚገልፁት?

ዶ/ር መሃሪ፡-ምንም.....የሕግ ባለሞያ በኔ መንገድ የተሳካልኝ ነኝ ብዬ ነው የማምነው፡፡ ምንም እንኳ በኢኮኖሚው ብዙ ባይሳካልኝ አካዳሚካሊ መድረስ ከሚገባኝ ደርሻለሁ፡፡ ለረጅም ዓመታት አስተምሬያለሁ የተወሰኑ ነገሮችን ፅፌያለሁ፤ ትዳር መስርቼ ሁለት ልጆች አሉኝ፡፡ አንዱ ልጄ በመዓረግ በሲቭል ምህንድስና ተምርቋል፤ ሁለተኛዋ ልጄ ደግሞ በዚህ ሕግ ትምህርት ቤት ሰቃይ ከሚባሉት የሶስረተኛ ዓመት ተማሪዎች አንዷ ናት፡፡ ስለዚህ በሙያም በቤተሰብም በኑሮም አልራብም.....(ሳቅ)፡፡ ቤትም ሰርቻለሁ፤መኪናም አለኝ፤ ለሞያዬም ታማኝ ነኝ ብዬ ነው ራሴን የማስቀምጠው እንግዲህ ተቃራኒ ማስረጃ ካልቀረበ በስተቀር.....(ሳቅ)

The DIGEST: -የሕይወት መርሄ(Role Model)? የምትሉትስ?

ዶ/ር መሃሪ፡-እንዳልኩህ ከገጠር የመጣሁ እንደመሆኔ መጠን በዛኔ የነበረኝ አመለካከት ስለ ሕግ ሰው ማሰብ አልችልም ነበር፡፡ ዝም ብሎ በህፃንነቴ ግን አስተማሪ የመሆን ፍላጎት ነበረኝ፡፡ እዚህ ከመጣሁ ወዲህ ግን ሮል ሞዴል በማስተማር፤ በቅንነትም በታማኝነትም በኩል ጫና አሳድሮብኛል የምለው አሁን በህይወት የለም፡ ፡ የቤተሰብ ሕግ ቅፅ አንድ ስፅፍም ማስታወሻ ይሁንልኝ ብዬ አስቀምጫለሁ መስፍን ገብረሂወት የሚባል የሕግ አስተማሪ፤ ሲንዬር ቴሲስ ስፅፍም አማካሪዬ የነበረ ሓላ ጓደኞሞች ሁነን ቀጥለናል ምንም እንኳ የዕውቀትና የእድሜ ልዩነት ቢኖረንም፡ ፡ በሂደትም የጠቅላይ ፍርድ ቤት ዳኛ ሁኖ ነው ሂወቱ ያጠናቀቀው፡፡ ስለዚህ እሱ ጋር ቅርበት ስለ ነበረኝ በማስተማር፤ በሃቀኝነትና ሌሎች በኩል የወሰድኳቸው ነገሮች እንዳሉ ነው የምገምተው፡፡

The DIGEST: -ከዚህ በተጨማሪ በሕይወቴ አስተዋጽኦ አድርገዋል የምትሏቸው ሰዎች ካሉ?

ዶር መሃሪ፡-አዎ ብዙ ሰዎች አስተዋፅኦ አድርገዋል፡ ፡ አንደኛ ህግ መማር አለብህ ብለው ከቅን ልቡና የመነጨ ግፊት ካደረጉልኝ ሰዎች አንድ ጓደኛዬ አለ ድረስ ደምሴ ይባላል የSocial Work ምሁር ነው፡፡ ሁለተኛ አምስት ዓመት ሙሉ የዩኒቨርሲቲ ተማሪ እያለሁ በወር ኃምሳ ኃምሳ ብር እየላከ የዩኒቨርሲቲ ሂወቴ ብዙ ሳልጨናነቅ እንድጨርስ ያደረገኝ አስመራ እያለሁ የተዋወኩት (አሁንም ጓደኛዬ ነው) ሃይለማርያም ተካልኝ የሚባል ነው፡፡ ሶስተኛ ህግ ትምህርትቤት ጨርሼ ከወጣሁ በኃላና ወደ መንግስት ስራ ስገባ ሂወቴን በዛ መስመር ለመቀጠል እያስተካከልኩ እያለሁ ይሄ የአካዳሚክ ትራክ መተው እንደሌለብኝ በተደጋጋሚ እየመከረ እና እየገፋፋ ወደዚህ አንድገባ ያደረገኝ ዶክተር መንበረፀሐይ ታደሰን ማመስገን እፈልጋለሁ፡፡

The DIGEST: -የፃፏቸው መፃሕፍቶች፤ የተሸለሟቸው ሽልማቶች ና ስኬቶች ካሉ ምን ይመስላሉ?

ዶር መሃሪ፡-ያው አሁን ያለው የፌዴራል የቤተሰብ ሕግ ሲረቀቅ ሶስት አባላት ያሉት የፍትሐ ብሔር ሕጎች አርቃቂ ኮሚቴ የሚባል ነበር(ቅድም ያልኩህን መስፍን ገብረሂወት የሚሰበሰበው እኔና እንደ የህግ ምሁር እንዲሁም አንድ የጽሁፍ ባለሞያ ያካተተ ማለት ነው) በፍትሕ ብሔር ላይ ሴቶች እኩልነት አያነሳም እየተባለ ሲተች የነበረው የፊተኛው የቤተሰብ ሕግ ከፍትሐ ብሄር ሕጎች ቅድሚያ ተሰጥቶት መሻሻል አለበት ተብሎ እዛ ስራ ውስጥ ተሳትፌያለሁ፡፡ እናም የቤተሰብ ሕጉ ላይ ማብራሪያ ፅፌያለሁ፡፡ ምክንያቱ እዛ ላይ ጠለቅ ያለ ዕውቀት ኑሮኝ ሳይሆን ሕጉ ሲረቀቅ የሄደበት መንገድ በቅርብ ስለተከታተልኩት እና በወቅቱ ይሄን ነገር ሳልረሳው ከመገብኩት ለወደፉት በዚህ ዙርያ ለሚፅፉ ፅሁፎች እንደ ግብዓት ሆኖ ያገለግላል በማለት ነው፡፡ አሁን ብዙ ሰዎች ይሄን የሚያነቡት ምንም ነገር በሌለበት

ስለሆነ እነደ ትልቅ ነገር ተቆጥሮ በየቦታው ሰዎች እንደሚጠቀሙበት ነው የምሰማው። በስልክና በኢሜል ጭምር። ይህ ለኔ ትልቅ ሽልማት ነው። ሌላ አሁን እየሰራሁበት ያለሁት በአሰሪና ሰራተኛ ሕግ አካባቢ ነው። በLabor የሚገዛና በሲቪል ሰርቨስ የሚገዛውን ዘርፎችን ረዘም ላለ ግዜ አስተምሬያለሁ። እና በዛ አከባቢ ላይ አንድ Teaching Material ነገር Compile አድርጌያለሁ። አልፎ አልፎ በመፅሄቶች የምፅፋቸው አንቀጾች በMizan Law Review የሚወጡ አሉ፤ የሰበር ውሳኔዎችም እተቻለሁ፤ በኢትዮጵያ ሕግ መፅሔትም አቅም በፈቀደው እፅፋለሁ። ዎረወ ዊክ በነበርኩበት ጊዜም ኤሌክትሮኒክ የሆነ ዓለም ዓቀፋዊ ጆርናል አላቸው እዛም ፅፌያለሁ። ስለዚህ እዚህም እዛም እሞካክራለሁ። በጥብቅናም በአንዳንድ ኩባንያዎች ሰርቻለሁ፤ ጉዳዮችን ይዤ እሰከ ሰበር በመሄድ እቆማለሁ።

The DIGEST: -ከኛው መቐለ ዩኒቨርሲቲ ሕግ ትምህርት ቤት ምስረታ ጋር በተያያዘ የሚሉትን ነገር ካለ?

ዶ/ር መሃሪ፡-በመቐለ ዩኒቨርሲቲ ሕግ ትምህርት ቤት ሲቋቋም መጀምርያ የማቋቋሚያ ሃሳብ ያመነጨው አሜሪካዊው ረይ ዊተን (Wray Witten) ነው። አንደኛ ኢትዮጵያዊ አለመሆኑና ሁለተኛ የሕግ ምሁር አለመሆኑን የማቋቋም ፍላጎት ብቻ ነበረው እንጂ ስራው እንዴት መሄድ እንዳለበት በዘርፉ ያሉ ባለሞያዎች ማማከር ስለነበረበት በዚህ ሂደት እንድንሳተፍ ከጋበዘን ሰዎች መካከል አንዱ እኔ ነበርኩኝ። በዚህ አጋጣሚ እኔና ዶክተር አሰፋ ፍስሃ የሕግ ትምህርት ቤቱ ካሪኩለም ቀርፀነዋል። ስለዚህ ምንም እንኳ የማስተማሩ እድል ባይገጥመኝ በካሩኩለም ቀረፃ ላይ ግን ተሳትፌያለሁ።

The DIGEST: -በመጨረሻም ማስተላለፍ የምትፈልጉት መልዕክት ካለ?

ዶ/ር መሃሪ፡-እንግዲህ ሕግ ከፍትህ የተቆራኘና ከፍተኛ የሆነ የሞያ ጥንካሬ የሚጠይቅ ነው። መማር አንድ ነገር ነው።ማውቅ ደግሞ ከዛ በላይ ይሄዳል እና ዋናው ቁምነገሩ ሕጉን ማወቁ ነው። ማወቅ ከትምህርት ብቻ አይመጣም። በዋናነት በራስህ ጥረት ከተማርከው በላይ መሄድ ያስፈልጋል። ስለዚህ አሁን ባለው ሁኔት እኛ ከነበርንበት የአሁኑ ተማሪ የተሻለ ነው የሚመስለኝ። ምክንያቱ አንደኛ ዘመኑ የመረጃ ዘመን ነው። ብዙ መረጃ ከኢንተርኔትም ከተለያዩ ምንጮችም ይገኛል። ሁለተኛ Law in action ,law in Context የሚለውን ህጉ በተግባር የሚፈፀምበት ሁኔታ በተመለከተ የሰበር ውሳኔዎች በሃርድና ሶፍት ኮፒ በየጊዜው እየወጣ ነው። ስለዚህ የሰበር ውሳኔዎች የተለያዩ የህግ ዘርፍ በተግባር እንዴት እየዋሉ እንዳሉ የሚያሳይ ነው። እነዚህ አመቺ ሁኔታዎች በመፈጠራቸው ህጎቹ አንቀፅ በማነበብ ብቻ ሳይሆን አንቀፆቹ በክርክር ነጥረው ትርጉም ወጥተው የምናይባቸው ተደራሽ የሆኑ ሰነዶች እየመጡ ነውና የራስ ጥረት ከጨመርንበት የተሟላ የህግ ባለሞያ ለመሆን የምንችልበት ዕድል ሰፊና የተመቸ ስለሆነ ሙያውን ጠበቅ አድርጎና ጠንከር አድረጎ መያዝና ለሕግ የበላይነትና ለፍትህ መስፈን በቆራጥነት መታገል የሚያስከፍለው መስዋዕትነት ለመክፈል እየተዘጋጁም ጭምር መሆን አለበት እላለሁ።

The DIGEST: -እናመሰግናለን

ዶ/ር መሃሪ፡-እኔም አመሰግናለሁ

#HASSEN'S PERSONAL INSIGHT

የመንግስት አወቃቀር በኢፌዴሪ ህገመንግስት ለግንዛቤ እና ለማስታወስ ያህል የተዘጋጀ

ሐሰን መሐመድ

ይህ ፅሁፍ በዋናነት በኢፌድሪ ህገ-መንግስት አንቀፅ 45 (ምዕራፍ አራት) እስከ አንቀፅ 84 (ምዕራፍ ዘጠኝ) ላይ ተሞርኩዞ ዋና ዋና ጉዳዮችን ይዳስሳል። እንደ መነሻ ግን የመንግስት አወቃቀር በአንቀፅ 1 ላይ ተደንግጓል። ይህም ፌደራላዊ እና ዲሞክራሲያዊ አወቃቀር ነው። ፌደራላዊ ሲል ከሁለት መንግስት የተዋቀረ (ክልል እና ፌደራል) እና ሉዓላዊነት ያላቸው መሆናቸውን ያመለክታል ፣ዲሞክራሲያዊ ሲል ደግሞ ህዝብ ራሱን የማስተዳደር መብት እንዳለውና በዚህም መሠረት ሁለቱም መንግስታት በህዝብ የተመረጡ መሆን እንዳለባቸው ይደነግጋል።

ወደ ምዕራፍ አራት ስንመለስ ፣ ከላይ እንደ ተጠቀሰው ከዘጠኝ የክልሎች እና የፌደራል መንግስት የተዋቀረ የፌደራል ስርዓት ይመሰረታል። ነገር ግን ሉዓላዊነት በአንቀፅ 8 መሰረት የብሔር ብሔረሰቦችና ህዝቦች ስለሆነ በክልሎቹ ውስጥ ያሉ ብሔሮች ብሔለሰቦች እና ህዝቦች በአስፈለጋቸው ጊዜ ክልል የመመስረት መብት አላቸው። ይህ መብት ለአጀማመር እና ለአሠራር ሲባል ፌዴሬሽኑ በዘጠኝ ክልሎች ተጀመረ እንጂ በዚያው ያበቃል ማለት አይደለም። የክልልነት ጥያቄው በራሳቸው በህዝቦቹ ምክር ቤት በ2/3ኛ ድምፅ ማለፍ ብቻ ነው የሚጠበቅበት እናም የክልሉ ምክር ቤት ጥያቄውን መቀበል እና ህዝበ ውሳኔ ማዘጋጀት እንጂ አለመቀበል አይችልም። ከዚህም የምንረዳው ክልሎች (ዘጠኙ) አስተዳደርዊ አወቃቀራቸው በውስጣቸው ያሉትን ብሔር ብሔረሰቦች እና ህዝቦች ምክርቤት እንዲኖራቸው በሚያስችል መልኩ መሆን እንዳለበት ነው። አለበለዚያ ክልል የመሆን መብታቸው አደጋ ላይ ይወድቃል ምክንያቱም ቢፈልጉ እንኳ ምክርቤት ከሌላቸው ጥያቄ ማቅረብ አይችሉም።

ከክልሎች እና ከፌደራል መንግስት የተዋቀረ ስርዕት ከተመሰረተ በኃላ በምዕራፍ አምስት ደግሞ አደረጃጀታቸውን እና ስልጣናቸውን ይወስናል። ሁለቱም መንግስታተት ሶስት መሠረታዊ ተቋመማት ይኖሯቸዋል ህግ አውጭ ፣ ስራ አስፈፃሚ (ህግ አስፈፀፃሚ) እና ህግ ተርጓሚ (የዳኝነት)። ሁለቱም በየስልጣነናቸው (በ51 እና 52 በተሰጣቸው) ከፍተኛው የስልጣን አካል የምክር ቤቶቹ (ህግ አውጭው) ነው። ይህም የሆነው በ45 መሠረት ፓርላሜንታዊ ስርዓተ መንግስት ስለሚያዝ ነው። በፓርላሜንታዊ ስርአት የህዝብ ሉዓላዊነት ተግባራዊ የሚደረገው በመረጣቸው ተወካዮቹ አማካኝነት ስለሆነ ነው። ሁለቱም መንግስታት አንዳቸው በአንዳቸው ስልጣን ጣልቃ መግባት አይችሉም ነገር ግን የፌደራሉ መንግስት ሰብአዊ መብትን እና ህገ-መንግስቱን አደጋ ላይ የሚጥል ጉዳይ ላይ ጣልቃ ሊገባ ይችላል።

የስልጣን ክፍፍልን በተመለከተ ብዙ ጊዜ በፌደራላዊ ስርዓት ውስጥ የፌደራል መንግስት ስልጣን የሚሆኑት አጠቃላይ የአገር ጉዳይ እና ሁለት ወይም ከዚያ በላይ ክልሎችን የሚያነካኩ ጉዳዮች ናቸው። እነዚህም ለምሳሌ የአገር ደህንነት ፣ የጦር ሃይል ፣ ገንዘብ ማተም ፣ የውጭ ግንኙነት ፣ የውጭ ንግድ እንዲሁም ከክልሎች መሀል ንግድ ፣ የተፈጥሮ ሀብት ወንዞች የመሳሰሉት ናቸው። የኛም ህገ-መንግስት ከዚህ የተለየ አይደለም ክልሎች በመርህ ደረጃ ለፌደራሉ

መንግስት ከተሰጠው ስልጣን ውጭ ያሉ ወይም በግልፅ በ51 ያልተሰጠው ጉዳይ የነሱ ስልጣን ነው። ይህም ሆኖ ሳለ ራሳቸውን በራሳቸው ማስተዳደራቸውን የተመለከቱ በግልፅ የተቀመጡ ስልጣኖች አሏቸው። ወደ ፌደራሉ መንግስት ተቋማት ስንገባ በምእራፍ ስድስት ህገ-መንግስቱ ሁለት ምክር ቤቶች እንደሚኖሩ ይደነግጋል። የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት (ፓርላማው) እና የፌዴሬሽን ምክርቤት። ነገር ግን ከላይ እንደተጠቀሰው ከፍተኛው ስልጣን እንዲሁም ህግ አውጪነት የፓርላማው ነው። ፓርላማው በየ 5 አመት ይመረጣል። አባላቱ የሚመረጡት በአንድ የምርጫ ክልል አብላጫ ድምፅ ሲያገኙ ነው። የምርጫ ወረዳዎች የሚወሰኑት በአንቀፅ 103 መሰረት በየ10 አመቱ የህዘዝብ ቆጠራ ከተካሄደ በኋላ ለምሳሌ በቅርቡ ይፋ የሆነው የህዝብ ቆጠራ የሚያሳየው የኢትዮጵያ ህዝብ ብዛት 80 ሚሊዮን ሲሆን (የመራጭ) የፓርላማ ወንበር ቁጥር 530 ነው (ማለት 550 ቢሆንም 20 ወንበር ለአናሳ ብሄሮች የተያዘ ነው ምክንያቱም በህዝብ ቁጥር ማነስ ምክንያት ሳይወከሉ እንዳይቀሩ ነው)። ስለዚህ አንድ የምርጫ ክልል ወደ 140 ሺ ህዝብ ይይዛል ማለት ነው። ሆኖም ይህ ቁጥር በየጊዜው በተለያዩ ምክንያቶች ስለሚቀየር የህዝብ ቆጠራ ማድረግ ወሳኝ ነው። ከዚሁም ጋርም የምርጫ ክልል ድንበሮችም ይቀየራሉ።

ምርጫውን የሚያሸንፉት በአብላጫ ድምፅ ነው ። የተላያዩ ተወዳዳሪወዎች በአንድ የምርጫ ክልል ተወዳድረው ከነሱ መሃል አብላጫ ድምፅ ያገኘው ወንበሩን ያሸንፋል ። የተቀሩት ግን የመረጣቸውን ህዝብ ወክለው ወንበር ማግኘት አይችሉም ። ስለዚህም ለምሳሌ በአገር ደረጃ አንድ ፓርቲ 60 % ድምፅ ቢያገኝ እና ሌላው ፓርቲ ደግሞ 40% ቢያገኝ ባለ 60ው አሸናፊ ሆኖ ባለ 40ው ተሸናፊ ይሆናል ። ስለዚህም ብዙዎች ይህ ስልት የውክልና ችግር አለበት ይሉታል ። ነገር ግን ጠንካራ ጎንም አለው ። በዚህ ስልት የሚመሩ አገሮች ውስጥ ፓርቲዎች እንደ አሸን አይፈሉም ። ጠንካራ ፉክክር የሚያደርጉ ጥቂት ፓርቲዎች ናቸው ብዙ ጊዜ የሚኖሩት ። ስለዚህም የመንግስት ስልጣን (በተወሰነለት ዓመት) የተረጋጋ ነው ። ሆኖም አማራጭን ይገድባል ። ለምሳሌ ዩ.ኤስ. ኤ.።

ከዚህ በተለየ ደግሞ አንዳንድ አገሮችነ የሚከተሉት ስልት በምርጫ ክልሎች ውስጥ ከተወሰነ የህዝብ ቁጥር በላይ (ብዙ ጊዜ ከ2-5 %) የተመረጠ ያንኑ ህዝብ ወክሎ ወንበር ያገኛል ። በዚህ ዓይነት ስልት የሚመሩ አገሮች ውስጥ ፓርቲዎች ይበዛሉ ። ወንበር የማግኘት ዕድላቸው ሰፊ ነው ። ስለዚህ ብዙዎች የሚሉት መንግስት መመስረት አስቸጋሪ ነው ። ብዙ ጊዜ በጣምራ ነው እሱም ግን ጊዜው ሳይደርስ ይፈርሳል ። ምሳሌ እስራኤል እና ጃፓን ነገር ግን ይህ ስልት ጠንካራ ጎንም አለው ።እኛ ከምንጠቀመው በተሻለ ለህዝብ የውክልና ዕድል ይሰጣል ። ምክንያቱም ተመራጩ መሸነፍ አለመሸነፉ ሳይሆን የተወሰነ ህዝብ ከመረጠው ይወከላል ። ሌላው ጠንካራ ጎን ለህዝብ ብዙ አማራጭ ይሰጣል ። ይህም በጣም ዲሞክራሲያዊ ያደርገዋል ። ነገር ግን ጀማሪ አገረሮች ዲሞክራሲን በዚህ ስልት እንዲጀምሩ አይመከሩም ።ምክንያቱም ልማዳቸው እስኪዳብር የተረጋጋ መንግስት ያስፈልጋቸዋል ።

ከላይ እንደተጠቀሰው እንዲህ በምርጫ ክልሎች ብቻ ሳይሆን በአገር ደረጃም አብላጫ ድምፅ ያገኘው የፖለቲካ ድርጅት ስራ ላስፈፃሚውን ይመሰርታል ። ይህም የሚሆነው ከምክርቤቱ ውስጥ ነው ምክንያቱም ስርዓቱ ፓርላሜንታዊ ስለሆነ ። ያሸነፈው ፓርቲ አንድ ሳይሆን ሁለት ወይም ከዚያ በላይ ከሆኑ (ማለት አብላጫ ድምፅ ያገኘ ፓርቲ ከሌለ) ድርጅቶቹ በስምምነት ጥምር መንግስት ይመሰርታሉ። ምክር ቤቱ በጠቅላይ ሚኒስትሩ ጥያቄ እና በምክር ቤቱ ፍቃድ ሊፈርስ ይችላል ። ነገር ግን በዚህ ጊዜ የአገሪቱ ፕሬዝዳንት እንደገና

ጥምር መንግስት እንዲመሰረት ጥሪ ያደርጋል ። በሳምንት ጊዜ ውስጥ ይህ ካልሆነ ምክር ቤቱ ፈርሶ ምርጫ ይደረጋል ።

ወደ ምክር ቤቱ ስልጣን ስንመጣ በፌደራሉ መንግስት በ51 ከተሰጠው ስልጣን የተለየ አይደለም ። ነገር ግን 55(6) ላይ ለየት ያለ ስልጣን (በ51 በግልፅ ያልተሰጠ) ተሰጥቶት እናገኛለን ። በ52 መሰረት በ51 በግልፅ ያልተሰጠ ማለት የክልል ስልጣን ነው ማለት ነው ። አንቀፅ 55 (6) የፌዴራሉ መንግስት አንድ የኢኮኖሚ ማህበረሰብ ለመፍጠር ሲባል በፌዴሬሽን ምክር ቤት የታመነባቸው የፍታብሔር ጉዳዮች ላይ ህግ ሊያወጣ ይችላል ። አንድ የኢኮኖሚ ማህበረሰብ መፍጠር የሚለው ዓላማ በህገ-መንግስቱ መግቢያ ላይ የሰፈረ ዓላማ ሲሆን ሁሉንም ክልሎች ያስተሳሰረ አንድ ገበያ እንዲኖር ለማድረግ የታሰበ ነው ። ግን ይህን ዓላማ ተግባራዊ ለማድረግ መንግስታት የሚሰጣቸው ስልጣን የንግድ ህግ ማውጣት እና በክልሎች መሃል የሚካሄድ ንግድን መቆጣጠር ናቸው ። በኛም ህገ መንግስት ይህ ስልጣን ለፌዴራል መንግስት ተሰጥቷል ። ከሌሎች ፌዴሬሽኖች በተለየ ግን የኛ ፌዴራል መንግስት የክልል ስልጣን በሆኑት የፍታብሔር ጉዳዮች ላይ ህግ የማውጣት ስልጣን ሊኖረው ይችላል ። ይህ ደግሞ ከሌሎች ፌዴሬሽኖች በላይ ጠንካራ አና ብዙ ገቢ ያለው ፌዴራል መንግስት እንዲፈጠር ያደርጋል ። የንግድ ህግ የማውጣት ስልጣን ብቻውን ጠንካራ እና ሃብታም ፌዴራል መንግስት እንደሚፈጥር በታሪክ በሌሎች ፌዴሬሽኖች ታይቷል ። ምሳሌ ዩ.ኤስ.ኤ እና አውስትራሊያ ። የኛ ደግሞ ከነሱ በላይ ነው ። ስለዚም ፌዴራል መንግስት ላይ በጣም ጥገኛ የሆኑ ክልሎች እንዲፈጠሩ ያደርጋል ።

ሌላው ሁለተኛው ምክር ቤት(የፌዴሬሽን ምክር ቤት) ምንም አይነት የህግ የማውጣት ስልጣን የሌለው በሌሎች ፌዴሬሽኖች ያልተለመደ ልዩ ተቋም ነው ። ይህ ምክር ቤት በዋናነት የዳኝነት ስልጣን (ህገ መንግስቱን የመተርጎም ወይም ህገ መንግስታዊ ክርክሮች ሲነሱ ውሳኔ መስጠት(62 እና 83) ሲሆን ከዚህም ባሻገር ከክልሎች ጋር የተያያዙ ስልጣኖችም አሉት ። ለምሳሌ አለመግባባት ሲኖር ፣ የጋራ ገቢዎችን እና ድጎማዎችን በተመለከተ ውሳኔ ይሰጣል ። ይህ ምክር ቤት ከሌሎች ፌዴሬሽኖች ልዩ ነው የተባለበት ምክንያት ሁለት ናቸው ።

1ኛ. ፌዴሬሽኖች ባለ ጣምራ ምክር ቤት ናቸው። አንደኛው የመላ አገሪቱ ተወካይ ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ በፌዴራሉ መንግስት ውስጥ የክልሎች ተወካይ ነው ። ሁለቱን ግን የህግ አውጭነት ስልጣን አላቸው ። ይህም ስልጣን የተወሰነውን በተናጠል ሌላውን ደግሞ በጋራ ይሰሩበታል ። የኛ ፌደሬሽን ምክር ቤት ምንም እንኳ በስም ምክር ቤት ቢባልም ከላይ የተጠቀሰው ዓይነት ሃላፊነት የለውም ። ምንም ዓይነት የህግ አውጭነት ስልጣን አልተሰጠውም ። ይህ ስልጣን ሙሉ በሙሉ የተወካዮች ምክር ቤት ነው ። ከላይ እንደተጠቀሰው የምክር ቤቱ ዋነኛ ስልጣን የዳኝነት ነው ። ይህም ወደ ሁለተኛው ነጥብ ይወስደናል ።

2ኛ. የዳኝነት ስልጣን (በተለይም ህገ መንግስት የመተርጎም ስልጣን በብዙ አገሮች የፍርድቤቶች ነው ። ይህም ወይ በመደበኛ ፍርድ ቤቶች አሊያም በልዩ ህገ መንግስታዊ ፍርድ ቤት የሚከናወን ነው ። ይህም የሆነው ፍርድ ቤት ከፖለቲካዊ ተቋማት (የህዝብ ተመራጮች) ገለልተኛ እና ተፃራሪ ሁኖ የሃይል ሚዛን ተጠብቆ ሁሉም ተቋማት ለህግ ተገዥ እንዲሆኑ እንዲሁም የግለሰቦች መብት በድምፅ ብልጫ እንዳይገፈፍ ያደርጋል ። ወደኛ ህገ መንግስት ስንመጣ ይህ ህገ መንግስት የመተርጎም ስልጣን ከፍርድ ቤት ይልቅ ለፌዴሬሽን ምክር ቤት ነው የተሰጠው ። አርቃቂዎቹ እንዳብራሩት ምክንየቱ ምክር ቤቱ የብሔር በሔረሰቦች እና ህዝቦች ተወካይ ስለሆነ ነው። ህገ መንግስቱ ከመግቢያው እንደምንረዳው የብሔር ብሔረሰቦች እና ህዝቦች ስምምነት ውጤት

ነው ። በተጨማሪም በአንቀፅ 8 እንደተደነገገው ሉአላዊነት የብሄር ብሔረሰቦች እና ህዝቦች ነው። ስለዚህ ይህ ስምምነት በራሳቸው በህዝቦቹ ተወካዮች ነው መተርጎም ያለበት እንጂ ለሌላ ለማይወክላቸው አካል አሳልፎ መስጠት ኣይገባም ። ስለዚህም ይህ ስልጣን ምክር ቤቱን ከሌሎች ፌዴሬሽኖች ልዩ ያደርገዋል ።

የምክር ቤቱ አባላት የሚመረጡት በክልል ምክርቤቶች ወይም በቀጥታ በህዝብ ነው ። እያንዳንዱ ብሔር ብሔረሰብ እና ህዝብ ቢያንስ ኣንድ ተወካይ ኖሮት ከዛ ባለፈ ለኣንድ ሚሊዮን ህዝብ ኣንድ ተወካይ ይኖረዋል ። እዚህ ላይ ኣንድ ሚሊዮን የሚለው በእያንዳንዱ ብሔር ብሔረ ሰብ እንጂ ከክልሉ ጠቅላላ ህዝብ ኣይደለም ።

በምዕራፍ ሰባት መሰረት የአገሪቱ ርእሰ ብሄር (ፕሬዝዳንት) የሚመረጠው በሁለቱ ምክር ቤቶች የጋራ ስብሰባ ላይ በሁለት ሶስተኛ ድምፅ ነው ። ነገር ግን ተመራጭ ዕጩው የግድ የምክር ቤት አባል መሆን የለበትም ። አንቀፅ 70 (1) እጩ የማቅረብ ስልጣን የተወካዮች ምክር ቤት ነው ሲል ከየት እንደሚሆን ምንም አላለም ። 70 (3) ደግሞ የምክር ቤት አባል ከሆነ የተመረጠው ወንበሩን ይለቃል ይላል ፤ይህ ማለት ከምክር ቤቱ ውጭ እጩ ሊቀርብ ይችላል ። ዋናው ነገር እጩ አቅራቢው ፓርላማው ሲሆን የግድ ከምክር ቤቱ ነው የሚል እንድምታ ግን የለውም ። ፕሬዝዳንቱ የመንግስት መሪ ሳይሆን የአገሪቱ ርእሰ ብሄር ስለሆነ በዋናነት የአገሪቱ ገፅታ ወይም ምልክት እንዲሆን ነው የተፈለገው ። እናም ከዚያው ጋር የተያያዙ ስልጣኖች ናቸው የተሰጡት ።

ለምሳሌም ሀገሪቱን የሚወክሉ ሰዎችን መሾም እነዲሁም ከውጭ የሚመጡትን መቀበል ፣ ሽልማቶችን እና ወታደራዊ (ከፍተኛ) ማዕርጎችን መስጠት ናቸው ። ምንም እንኳን ጠቅላይ ሚኒስትሩ የጦር ሀይሎች ጠቅላይ ኣዛዥ ቢሆንም የጦር ሀይሉን ከፍተኛ ማዕረግ ሀገርን ወክሎ ፕረዝዳንቱ ይሰጣል ። ከዚህ በተጨማሪም በህግ መሰረት ወንጀለኛ ተብለው ለተፈረደባቸው ይቅርታ ያደርጋል ። በአንቀፅ28 (2) መሰረት በሰው ልጅ ላይ የሚፈፀሙ ወንጀሎችን ፈፅመው የሞት ፍርድ ለተፈረደባቸው ቅጣቱን ወደ ዕድሜ ልክ ሊያሻሽል ይችላል ።

የአገሪቱ ዋና ስራ አስፈፃሚ ጠቅላይ ሚኒስትሩ እና የሚንስትሮች ምክር ቤት ናቸው (ምዕራፍ ስምንት) ስራ አስፈፃሚው በጠቅላይ ሚኒስትሩ ሲመራ እሱም ከፓርላማው ይመረጣል ። ጠቅላይ ሚኒስትሩ ሚኒስትሮቹን (ካቢኔውን) ከምክር ቤት ኣባላት ወይም ከዛ ውጭ መልምሎ በፓርላማው ያፀድቃል ። የስራ አስፈፃሚው ስልጣን ከምክር ቤቱ ስልጣን የተቀዳ የሆነና ነገር ግን በአጠቃላይ ማስፈፀም (ስሙ እንደሚያመለክተው) እና መተግበር ላይ ያተኮረ ነው ። በዋናነት ስልጣን የፓርላማው ሆኖ የሱን ውሳኔ እና ህግ ያስፈፅማል ማለት ነው ። ለዚም ምክንያቱ የመንግስት ስርዓቱ ፓርላሜንታዊ ስለሆነ ነው ። ፓርላሜንታዊ ማለት የህዝብ ተወካዮች የመጨረሻው ስልጣን ባለቤት የሆኑበት እና ሌሎች ፣ በተለይ ስራ አስፈፃሚው ከውሳኔ ተቋቁሞ ሃላፊነቱን ለራሱ ለፓርላማው ይሆናል ። የጎንዮሽ የስልጣን ክፍፍል (በሶስቱ መሰረታዊ የመንግስት ኣካላት መካከል) በፓርላሜንታዊ ስርዓት ውስጥ ብትንሹ ነው ተግባራዊ የሚሆነው ። ይህ የስልጣን ክፍፍል (የጎንዮሽ) በሶስት መልክ ይካሄዳል ፤ ተቋማዊ ፣ በሰው ሃይል እና በስልጣን ። ብዙ ጊዜ የፕሬዝዳንታዊ ስርዓት (ዩ.ኤስ.ኤ) ውስጥ ይህ ክፍፍል በምሉ ተግባራዊ ሆኖ የርስ በርስ ቁጥጥርን እና የሃል ሚዛን እንዲኖር ያደርጋል ። ተቋማዊ ማለት ሶስቱም ተቋማት የተለያዩ መሆን ኣለባቸው ማለት ሲሆን በሰው ሃይል ደግሞ የአንዱ አባል የሌላው አባል ሊሆን አይችልም። በስልጣን እያንዳንዱ አካል ተለይተው የሚሰጡት ሃላፊነቶች ይኖሩታል ። ከአንደኛው ስልጣን የተቀዳ

ስልጣን(እንደ ፓርላሜንታዊ ስርዓት) ሳይሆን እያንዳንዱ የራሱ የስልጣን ግዛት ይኖረዋል ። ለምሳሌ በዩ.ኤስ.ኤ ፓላማው ገንዘብን በተመለከተ ሙሉ ስልጣን ሲኖረው ፤ ፕሬዝዳንቱ ደግሞ በጦርነት አና በውጭ ጉዳይ ላይ ባለ ሙሉ ስልጣን አለው ። እናም ኣንዱ በሌላው ስልጣን ላይ ጣልቃ መግባት አይችልም እንዲሁም መወሰን አይችልም ። ህግ መተርጎምንም በተመለከተ ከአገሪቱ የበላይ ህግ(ህገ መንግስት) ጀምሮ ማንኛውም ህግ የመተርጎም እና በነሱም ላይ የሚነሳ ክርክር ላይ የመወሰን ስልጣን የፍርድ ቤቶች ነው ። በፓርላሜታዊው ስርዓት ግን ዋናው የመወሰን ስልጣን(በሁሉም ጉዳይ ላይ) የህዝብ ተወካዮች ሆኖ መተግበር ግን ለስራ አስፈፃሚው ይሰጣል ። ስለዚህም በስራ አስፈፃሚው እና በፓርላማው መካከል ብዙም የጎንዮሽ የስልጣን ክፍፍለ የለም ማለት ይቻላል ። ተቋማዊ ብቻ ነው ልዩነቱ እንጂ በሰው ሃይልም ቢሆን በአብዛኛ ስራ አስፈፃሚው ከፓርላማው ነው የሚቋቋመው ። የኛም ስርዓት ከዚህ የተለየ አይደለም ። ከአንድ ጉዳይ በስተቀር። ልክ እንደ ፕረዝዳንታዊ ስርዓት አንቀፅ 77(8) የውጭ ጉደይ ፖለሲን የማውጣት ስልጣን የስራ አስፈፃሚው (ሚኒስትሮች ምክር ቤት) ነው ይላል ። ፓርላማው ይህንን የተመለከተ ስልጣን በአንቀፅ 55 አልተሰጠውም ። ይህ ለየት ያለ ጉዳይ ነው ። በተቀረ ግን ፓርላሜናታዊ ስርዓትን የተከተለ ህገ መንግስት ነው ። የዳኝነት አካላትን በተመለከተ በሁለቱም ስርዓቶች ብዙም ልዩነት የለም ። ተቋማዊ የሰው ሃይል እና የስልጣን ክፍፍል አለው ። ነገር ግን ህገ መንግስትን በተመለከተ የተለየ አቋም እንዳለው የፌዴሬሽን ምክር ቤትን ስልጣንን በዳሰሰንበት ክፍል አይተነዋል ። ያም ሆኖ በአንቀፅ 78 ህገ መንግስቱ ነፃ የዳኝነት አካል ያቋቋመ ቢሆንም ብዙ ባለ ሙያዎች ይህ ዋስትና የሌለው ነፃነት ነው ይላሉ ። ህገ መንግስት የመተርጎም ስልጣን የፍርድ ቤቶች ካልሆነ ዳኞች ራሳቸውን ከሌሎች የመንግስት አካላት የመከላከል አቅም የላቸውም በሚል ማለት ነው ። የዳኝነት ስልጣን የፍርድ ቤቶች እና በህግ በተቋቋሙ የፍትህ አካላት ብቻ ይሆናል። ከመደበኛ ፍርድቤቶች ውጭ የሚቋቋሙ የዳኝነት አካላት ሊኖሩ ይችላሉ ማለት ነው ፤ ለምሳሌ በአስተዳደር ህግ ውስጥ እንደተጠቀሰው ዓይነት የዳኝነት አካል ሊኖር ይችላል ። ሌላው ራሱ ፌዴሬሽን ምክር ቤት በዋናነት የዳኝነት ስልጣን ነው ያለው ፤ በህገ መንግስት ጉዳይ ማለት ነው። በተጨማሪም ጋብቻ እና የመሳሰሉት ጉዳዮችን በተመለከተ በአንቀፅ 34(5) እና 78 (5) መሰረት የኃይማኖት ወይም የባህል ፍርድ ቤቶች ሊቋቋሙ ይችላሉ ፤ በስራ ላይ ያሉትም በህገ መንግስቱ እውቅና ተሰጥቷቸዋል ። ከነዚህ ውጭ ልዩ ፍርድ ቤቶች አይቋቋሙም ። እነዚህም ቢሆኑ ስራቸውን በህግ ብቻ ይሰራሉ ። ከዚህም ሌላ መደበኛ የስነ ስርዓት ህጎችን ብቻ ነው የሚከተሉት እንጂ የተለየ ስነ ስርዓት ሊከተሉ አይችሉም ።

በፌዴራልም ሆነ በክልል መንግስታት ሶስት እርከን የዳኝነት አካላት ተቋቁመዋል ። በፌዴራል ጉደዮች (ህጎች) ላይ የፌዴራል ፍርድ ቤቶች ፤ በክልል ጉዳዮች (ህጎች) ደግሞ የክልል ፍርድቤቶች ስልጣን አላቸው ። በክልል ጉዳዮች ላይ የክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የመጨረሻው የሰበር ስልጣን አለው ። በፌዴራል ጉዳዮች ላይ የመጨረሻው የሰበር ስልጣን የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሲሆን ለየት የሚየደርገው ግን ይህ ስልጣን በፌዴራል ጉዳዮች ብቻ ሳይወሰን በማንኛውም የህግ ስህተት ጉዳይ ላይ ተግባራዊ ይሆናል ። ስለዚህ በክልል ጉዳይም ላይም ቢሆን የፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ሰሚ ስልጣን አለው ማለት ነው ።

#INFOTAIMENT

By Sarah Daniel

It pays to remember facts about people

Yes, fortunately, there are no two faces exactly alike. If all faces did look alike, we couldn't remember them, or the names, memory system or not. I have been challenged many times to remember the first names of a set of identical twins. So far, I have always been able to spot one difference, however minute, in their faces. It is to this difference that I would associate their names. So, as the French say, "vive la difference!"

If you have studied the previous chapters on how to remember names and faces; and if you tried the method s, you should be gently improved by now. Although in most cases it is the second, or given names to remember, some of you may be interested in remembering first or given names as well. This too, can be done with a conscious association. You can use a substitute word for the first name, and get that into your original mental picture;

It is the common wonder of all men, how among so many millions of faces there should be none alike

Sir Thomas Browne

or, you can picture someone you know very well, having the same first name, with the person you wish to remember.

Substitute words for first names are easy to find; harry could be "hairy"; Clark could be "clock"; for William, I always picture a man with a bow and arrow as William tell, while money or "rich" always means Richard to me. Anne could be "ant"; Marion could be "marrying"; for Gloria, you might see the American flag (old glory) ,etc.

If you use the substitute word idea for remembering first names, after a while you will have one at your fingertips for any one you meet.

The system of picturing a friend of yours whose first name is the same as the person whom you want to remember, might work just as well for you. If you meet a Mr. john Sitrous, you could use the word "citrus" to associate to an outstanding feature; then put your friend, john, into the picture somehow (in ridiculous way) and

you'll remember that Mr. Sitrous' first name is john.

Again, it is not for me to tell you which idea to use, you may use one or both, as the circumstances demand. This is entirely up to you. If you find that you can remember first names with one system better than another, and then by all means, use the one that helps you the most.

If at first, you have a bit of trouble remembering the first names, don't let it bother you; just use the second name. Keep at it for a while and you'll soon be able to remember first names just as well as you do second names, vice versa. You won't insult anyone by remembering only his last name. Benjamin Disraeli had an out even if he forgot his names; he once said, "when meet a man whose name I cannot remember, I give myself two minutes, then if it is a hopeless case, I always say, and how is the old complaint?" since most of us have some sort of old complaint or other, Disraeli probably flattered everyone he used this on, making then believe that he remembered them quite well. However, no need for subterfuge; use my systems and you will remember names and faces.

More important, I think, than remembering first names, is to be able to remember pertinent facts about the people you meet. This holds true for business and social life. Businesswise, particularly, since it is often helpful to remember what items or style numbers you sold to certain customer, or, if you're a doctor, to remember patients' symptoms and ailments, etc. it is also very flattering to meet a person whom you haven't seen in some time and have him ask about things that are close to you, but would ordinarily have no interest to him. This will not only make people like you (people always like you if you show an interest in their interest) but can be quite an asset in business.

The method is the same as for remembering first names. Just put the thing into your association when you're memorizing the name and faces. If I met an Mr.Beller, whom I want to impress, an d knew he was an avid stamp collector I might associate "bell" to an outstanding feature on his face, and then associate stamps to that bell.

Some of you may feel that this might confuse you into thinking that the man's name is Bellstamp; but again, true memory

tells you difference. You'll know that the name is Beller (to make sure, you could use bell-law in the original association) and you'll be able to flatter him by asking, or talking, about his stamp collection.

During my own performances, I will usually meet doctors, judges, c, mayors and many people with titles other than "mister." It is essential for me to address them correctly, because even though I remember their names, people with titles may be insulted if I do t use that title, or if I forget it. The same ideas apply; I simply put something into my original associations which will remind me of the title. Anything will do; the first object that comes to mind when you hear the title usually best. I always picture a stethoscope to remind me of "doctor" because that's the first thing with which I associate doctors. Of course, scalpel, hypodermic, operating table, or anything like that would suffice.

When I meet a judge, or always put gravel into my mental picture. This is enough to remind me to address this personas "judge" you might like to picture the juridical robe; that's just as good. Years ago, I recall seeing a picture of New yorks mayor jimmy walker, wearing a top hat. For some reason, this picture has always stuck with me. Now, whenever am Introduced to a mayor of a town at an affair, I make sure to get a top hat into my association.

I have done quite a few performances for servicemen and I have had to prepare a substitute word beforehand to remind me as whether the person was a sergeant, corporal, lieutenant, captain, major, or what have you. As I met each man, I would put this substitute word into my association of names to face, and I did address each man correctly.

So you see that any word can be put into your associations to remind you of things pertaining to the person, as well as his or her name I have mentioned time and again, the fact that you must use these ideas in order for them to work for you. I do this only because it is important enough to warrant repetition. If you maintain the attitude that nothing will help your terrible memory, then nothing will, because you won't let it. Take positive view of it all; try these ideas and you'll be pleasantly surprised.

I've always told you that these ideas and methods are merely aids to your

true memory. If you didn't have the capacity to remember to begin with, you wouldn't remember, no matter how many systems you used; nor could you remember the systems. If you were to make an extreme effort to remember, you would; there's no question about that. The problem is that were too lazy to make the effort.

Remembering the right person's name at the proper time may perhaps mean a great deal to you, sometime in the future. It might be the stepping stone to a better job, a bigger opportunity or a much better sales of contract, etc. so, try these systems, use them, and I believe you'll be well paid for your efforts

continued from page 16

and with irrational glimpse of the public, revolt and frustrate the established, norms, values, culture and whatsoever attribution that could be given to the society, on mystic ideals. Such attacks are mainly triggered by Artists of any kind and everywhere.

The work of Art, in any manner, cannot be alienated from the personality of the Artist, for it is its manifestation that might have or not a direct connection, of course. Oscar Wilde (1891) had written the following:

Blake's works were never "published" in the modern sense of the word. Instead, he published the poems himself using a process he called "illuminated printing", a method that was unique in the history of English writing.

Unlike other printing methods at the time, Blake's method made it possible not only to print both text and illustrations on the same page and in a single printing process, but also to print on both sides of a page

- Poetic Sketches; 1783
- Island in the Moon; 1784
- Songs of Innocence and of Experience: 1788
- The Book of Thel; 1790
- The Marriage of Heaven and Hell; 1793
- Songs of Experience; 1794
- Other famous works include 'Europe', 'America', 'Visions of the Daughters of Albion' and 'The Book of Urizen'

The ten golden rules of argument

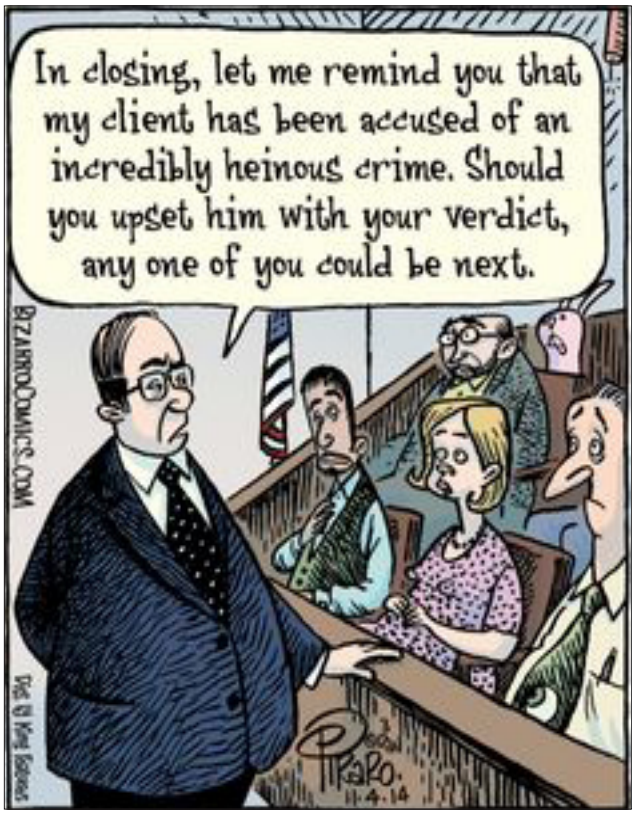
Golden Rule 1: Be prepared.

Golden Rule 2: When to argue, when to walk away.

Golden Rule 3: What you say and how you say it.

Golden Rule 4: Listen and listen again.

Golden Rule 5: Excel at responding to arguments.

Golden Rule 6: Watch out for crafty tricks.

Golden Rule 7: Develop the skills for arguing in public.

Golden Rule 8: Be able to argue in writing.

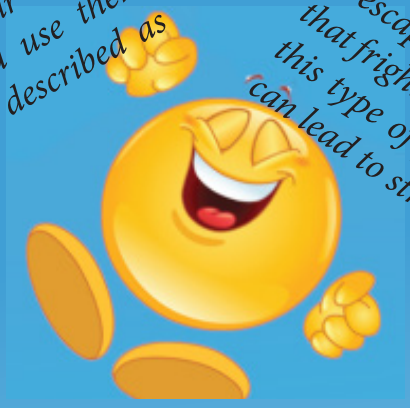
Golden Rule 9: Be great at resolving deadlock.

Golden Rule 10: Maintain relationships.

EMOTIONS

We call intense feelings such as joy and fear our emotions. They seem to well up from deep inside the brain. This is because the most basic emotions are related to our primitive survival instincts. More complex emotions probably developed later in our evolutionary history. Our ability to control our emotions, and use them constructively, is sometimes described as emotional intelligence.

FEAR

When faced with dangerous situations, it is important to feel some level of fear. If you were not afraid of road traffic, for example, you might get knocked down by a car or truck. Fear triggers physical reactions that give you superpowers, so you can run away from a fierce dog and even jump over a fence to escape. However, many of the situations that frighten us in modern life do not require this type of physical response, and the fear can lead to stress-related illnesses.

Body Language

Our body postures say a lot about how we are feeling. Some are obvious, like jumping for joy or slumping in defeat. Many are harder to define and more difficult to pick up, but we can often read such body language anyway—especially when someone's expression doesn't match up. The confident body language but sad expression above gives a strange mixed message.

Acting

Actors are judged by their ability y to express emotions that they do not really feel. This can be difficult, so one performance technique, known as "the Method," involves actors becoming immersed in the thoughts and emotions of the characters they are playing. Sometimes they do this so well that they get completely carried away.

Faking it

We all try to conceal our emotions sometimes. We try not to look bored when visiting relatives or try to look happy when we are sad. Some people in public life make it their business to smile all the time. But the difference between a real smile and a fake one is obvious if you see them side by side—in a real smile, the eyes smile, too

GOOD AND BAD

HABITS

We all have habits that help us get through life. When you wash your hands do u stop to think how to get them wet, apply the soap, use it to clean your skin, and then rinse it off? Probably not. You automatically do it, because it's a habit. It's also useful, unlike bad habits such as nail biting all habits are formed by repetition, which programs your brain so that you behave like a robot and once formed, they can be very difficult to break.

Programmed

BEHAVIOR

Habits are formed by repeated pattern. These work creating nerve networks in the brain. Those work like the simple programs used in an appliance like a washing machine—once it is turned on the program runs by itself. So when you start brushing your teeth, the habit program takes over to complete the job.

photo gallary

3rd year law sudents winner's of MULSSA cup

1st year law sudents during MULSSA cup

2nd year law students during MULSSA cup

4th year law students during MULSSA cup

3rd year law students celebrating half life

5th year law students

THE DIGEST JOURNAL AND MAGAZINE
PREPARED BY MEKELLE UNIVERSITY LAW SCHOOL STUDENT'S

FOR MORE INFORMATION
WWW.mu.edu.et
follow us
The Digest/mu-school of law students journal and magazine
mekelle university school of law
thedigest2008@gmail.com